

Lt.-Generaal A. KOOL,

Chef van den Generalen Staf van het Ned. Leger.

Ballistische tafels

*voor snelheden van 1000 M.—100 M. met eenige toepassingen,
vervaardigd naar aanleiding van verschillende proeven aan
de Normaal Schietschool te 's-Gravenhage genomen.*

DOOR

J. C. A. BOS SULPKE,

1 Lnt. werkzaam aan bovengenoemde inrichting.

(Vervolg van No. 5, blz. 268.)

$$D(u) = - \int \frac{udu}{F(u)}$$

$$J(u) = - 2 \int \frac{gdu}{uF(u)}$$

$$A(u) = - \int \frac{J(u)udu}{F(u)}$$

$$T(u) = - \int \frac{du}{F(u)}$$

V	D		J		A		T
		verschil		verschil		verschil	verschil
1000	0.00		0.006799		0.00000		0.000
999	0.70	70	0.006812	13	0.00472	472	0.001
998	1.39	69	0.006826	14	0.00945	473	0.002
997	2.09	70	0.006840	14	0.01420	475	0.003
996	2.78	69	0.006853	13	0.01896	476	0.003
995	3.48	70	0.006867	14	0.02373	477	0.004
994	4.17	69	0.006881	14	0.02852	479	0.005
993	4.87	70	0.006895	14	0.03333	481	0.006
992	5.57	70	0.006908	13	0.03815	482	0.006
991	6.27	70	0.006923	15	0.04298	483	0.007
		70		14		485	
990	6.97	70	0.006937	14	0.04783	486	0.008
989	7.67	70	0.006951	14	0.05269	488	0.008
988	8.37	70	0.006965	14	0.05757	489	0.009
987	9.07	70	0.006979	14	0.06246	489	0.010
986	9.78	71	0.006993	14	0.06736	490	0.011
985	10.48	70	0.007007	14	0.06736	492	0.011
984	11.18	70	0.007022	15	0.07228	494	0.012
983	11.88	70	0.007036	14	0.07228	495	0.012
982	12.59	71	0.007050	14	0.08217	497	0.013
981	13.30	71	0.007065	14	0.08714	497	0.013
		70		15		498	
				14		500	
980	14.00		0.007079		0.09212		0.014
					0.09712		

V	D	J	A	T
980	14.00	verschil	verschil	verschil
979	14.71	71	15	501
978	15.42	71	14	503
977	16.12	70	15	505
976	16.84	72	14	506
975	17.54	70	15	507
974	18.26	72	15	509
973	18.97	71	14	511
972	19.68	71	15	512
971	20.39	71	15	514
		72	15	515
970	21.11	72	15	517
969	21.83	71	15	518
968	22.54	71	15	520
967	23.25	72	15	522
966	23.97	72	15	524
965	24.69	72	15	525
964	25.41	72	15	527
963	26.13	72	15	528
962	26.85	71	16	530
961	27.56	73	15	531
960	28.29	72	15	534
959	29.01	72	16	535
958	29.73	73	15	536
957	30.46	72	16	538
956	31.18	73	16	541
955	31.91	72	15	542
954	32.63	73	16	543
953	33.36	72	16	545
952	34.08	74	15	547
951	34.82	73	16	548
950	35.55	72	16	551
949	36.27	74	16	552
948	37.01	73	16	554
947	37.74	73	16	555
946	38.47	73	16	557
945	39.20	73	16	558
944	39.93	74	16	561
943	40.67	73	17	564
942	41.40	74	16	565
941	42.14	74	16	566
940	42.88	73	17	568
939	43.61	74	16	570
938	44.35	74	17	571
937	45.09	74	16	574
936	45.83	74	17	575
935	46.57	0 007777	0.33887	0.048

V	D		J		A		T
935	46.57	verschil	0.007777	verschil	0.33887	verschil	0.048
934	47.31	74	0.007794	17	0.34465	578	0.049
933	48.05	74	0.007810	16	0.35044	579	0.050
932	48.80	75	0.007827	17	0.35625	581	0.051
931	49.54	74	0.007844	17	0.36208	583	0.051
		75		17		584	1
930	50.29	74	0.007861	17	0.36792	587	0.052
929	51.03	75	0.007878	17	0.37379	589	0.053
928	51.78	75	0.007895	17	0.37968	590	0.054
927	52.53	75	0.007912	17	0.38558	592	0.055
926	53.28	75	0.007929	17	0.39150	594	0.055
925	54.03	74	0.007946	17	0.39744	597	0.056
924	54.77	75	0.007963	17	0.40341	598	0.057
923	55.52	75	0.007980	18	0.40939	600	0.058
922	56.27	75	0.007998	17	0.41539	602	0.059
921	57.02	76	0.008015	18	0.42141	604	0.059
920	57.78	75	0.008033	17	0.42745	606	0.060
919	58.53	76	0.008050	18	0.43351	608	0.061
918	59.29	75	0.008068	17	0.43959	610	0.062
917	60.04	76	0.008085	18	0.44569	612	0.063
916	60.80	76	0.008103	18	0.45181	614	0.064
915	61.56	75	0.008121	17	0.45795	616	0.064
914	62.31	76	0.008138	18	0.46411	618	0.065
913	63.07	76	0.008156	18	0.47029	620	0.066
912	63.83	76	0.008174	18	0.47649	622	0.067
911	64.59	77	0.008192	18	0.48271	624	0.068
910	65.36	75	0.008210	18	0.48895	626	0.069
909	66.11	77	0.008228	18	0.49521	628	0.069
908	66.88	76	0.008246	18	0.50149	630	0.070
907	67.64	76	0.008264	18	0.50779	633	0.071
906	68.40	77	0.008282	19	0.51412	634	0.072
905	69.17	77	0.008301	18	0.52046	637	0.073
904	69.94	76	0.008319	19	0.52683	639	0.074
903	70.70	77	0.008338	18	0.53322	640	0.075
902	71.47	77	0.008356	19	0.53962	643	0.075
901	72.24	77	0.008375	18	0.54605	646	0.076
900	73.01	77	0.008393	19	0.55251	647	0.077
899	73.78	77	0.008412	18	0.55898	649	0.078
898	74.55	77	0.008430	20	0.56547	652	0.079
897	75.32	78	0.008450	19	0.57199	654	0.080
896	76.10	77	0.008469	19	0.57853	656	0.080
895	76.87	77	0.008488	19	0.58509	658	0.081
894	77.64	78	0.008507	19	0.59167	660	0.082
893	78.42	77	0.008526	19	0.59827	663	0.083
892	79.19	79	0.008545	19	0.60490	665	0.084
891	79.98	77	0.008564	19	0.61155	667	0.085
890	80.75		0.008583		0.61822		0.086

V	D		J		A		T
		verschil		verschil		verschil	verschil
890	80.75		0.008583	19	0.61822		0.086
889	81.53	78	0.008602	20	0.62491	669	0.087
888	82.31	78	0.008622	19	0.63163	672	0.087
887	83.09	78	0.008641	20	0.63837	674	0.088
886	83.87	78	0.008661	19	0.64513	676	0.089
885	84.65	79	0.008680	20	0.65191	678	0.090
884	85.44	78	0.008700	20	0.65872	681	0.091
883	86.22	79	0.008720	20	0.66555	683	0.092
882	87.01	78	0.008740	19	0.67241	686	0.093
881	87.79	79	0.008759	20	0.67929	688	0.094
						690	0
880	88.58	79	0.008779	20	0.68619	692	0.094
879	89.37	78	0.008799	20	0.69311	695	0.095
878	90.15	79	0.008819	21	0.70006	697	0.096
877	90.94	79	0.008840	20	0.70703	700	0.097
876	91.73	80	0.008860	19	0.71403	702	0.098
875	92.53	79	0.008879	21	0.72105	704	0.099
874	93.32	79	0.008900	21	0.72809	707	0.100
873	94.11	80	0.008921	20	0.73516	709	0.101
872	94.91	80	0.008941	21	0.74225	712	0.102
871	95.70	80	0.008962	20	0.74937	714	0.103
							1
870	96.50	80	0.008982	21	0.75651	717	0.104
869	97.30	79	0.009003	20	0.76368	719	0.105
868	98.09	80	0.009023	22	0.77087	721	0.105
867	98.89	80	0.009045	20	0.77808	724	0.106
866	99.69	80	0.009065	21	0.78532	727	0.107
865	100.49	81	0.009086	22	0.79259	729	0.108
864	101.30	80	0.009108	21	0.79988	732	0.109
863	102.10	80	0.009129	21	0.80720	734	0.110
862	102.90	80	0.009150	21	0.81454	737	0.111
861	103.70	81	0.009171	21	0.82191	739	0.112
							1
860	104.51	80	0.009192	22	0.82930	742	0.113
859	105.31	82	0.009214	21	0.83672	745	0.114
858	106.13	80	0.009235	22	0.84417	747	0.115
857	106.93	81	0.009257	22	0.85164	749	0.116
856	107.74	81	0.009279	21	0.85913	753	0.117
855	108.55	81	0.009300	22	0.86666	755	0.118
854	109.36	81	0.009322	22	0.87421	758	0.118
853	110.17	81	0.009344	22	0.88179	760	0.119
852	110.98	82	0.009366	22	0.88939	763	0.120
851	111.80	81	0.009388	22	0.89702	766	0.121
							1
850	112.61	82	0.009410	22	0.90468	768	0.122
849	113.43	80	0.009432	22	0.91236	771	0.123
848	114.23	83	0.009454	23	0.92007	774	0.124
847	115.06	82	0.009477	22	0.92781	777	0.125
846	115.88	83	0.009499	23	0.93558	779	0.126
							1
845	116.71		0.009522		0.94337		0.127

V	D	J	A	T				
845	116.71	81	0.009522	22	0.94337	782	0.127	1
844	117.52	82	0.009544	23	0.95119	785	0.128	1
843	118.34	83	0.009567	23	0.95904	788	0.129	1
842	119.17	82	0.009590	22	0.96692	791	0.130	1
841	119.99	83	0.009612	23	0.97483	793	0.131	1
840	120.82	82	0.009635	23	0.98276	796	0.132	1
839	121.64	82	0.009658	23	0.99072	799	0.133	1
838	122.46	84	0.009681	24	0.99871	802	0.134	1
837	123.30	82	0.009705	23	1.00673	805	0.135	1
836	124.12	83	0.009728	23	1.01478	808	0.136	1
835	124.95	83	0.009751	24	1.02286	810	0.137	1
834	125.78	83	0.009775	23	1.03096	814	0.138	1
833	126.61	84	0.009798	24	1.03910	816	0.139	1
832	127.45	83	0.009822	23	1.04726	820	0.140	1
831	128.28	83	0.009845	24	1.05546	822	0.141	1
830	129.11	84	0.009869	24	1.06368	826	0.142	1
829	129.95	84	0.009893	24	1.07194	828	0.143	1
828	130.79	83	0.009917	24	1.08022	831	0.144	1
827	131.62	84	0.009941	24	1.08853	835	0.145	1
826	132.46	84	0.009965	24	1.09688	837	0.146	1
825	133.30	84	0.009989	24	1.10525	841	0.147	1
824	134.14	84	0.010013	25	1.11366	843	0.148	1
823	134.98	84	0.010038	24	1.12209	847	0.149	1
822	135.82	84	0.010062	24	1.13056	850	0.150	1
821	136.66	85	0.010086	25	1.13906	852	0.151	1
820	137.51	85	0.010111	25	1.14758	856	0.152	1
819	138.36	84	0.010136	25	1.15614	859	0.153	1
818	139.20	85	0.010161	24	1.16473	863	0.154	1
817	140.05	85	0.010185	25	1.17336	865	0.155	1
816	140.90	85	0.010210	26	1.18201	869	0.156	1
815	141.75	85	0.010236	25	1.19070	872	0.157	1
814	142.60	85	0.010261	25	1.19942	875	0.158	1
813	143.45	85	0.010286	25	1.20817	878	0.159	1
812	144.30	86	0.010311	26	1.21695	881	0.160	1
811	145.16	85	0.010337	25	1.22576	885	0.161	2
810	146.01	86	0.010362	26	1.23461	888	0.163	1
809	146.87	86	0.010388	26	1.24349	892	0.164	1
808	147.73	86	0.010414	25	1.25241	894	0.165	1
807	148.59	86	0.010439	26	1.26135	898	0.166	2
806	149.45	85	0.010465	26	1.27033	902	0.168	0
805	150.30	86	0.010491	27	1.27935	904	0.168	1
804	151.16	87	0.010518	26	1.28839	908	0.169	1
803	152.03	86	0.010544	26	1.29747	912	0.170	1
802	152.89	87	0.010570	26	1.30659	915	0.171	1
801	153.76	86	0.010596	27	1.31574	918	0.172	1
800	154.62	87	0.010623	27	1.32492	918	0.173	1

V	D		J		A		T
		verschil		verschil		verschil	verschil
800	154.62		0.010623		1.32492	922	0.173
799	155.49	0.87	0.010650	27	1.33414	925	0.174
798	156.35	0.86	0.010676	26	1.34339	929	0.175
797	157.23	0.88	0.010703	27	1.35268	932	0.176
796	158.09	0.86	0.010730	27	1.36200	936	0.178
795	158.96	0.87	0.010757	27	1.37136	940	0.179
794	159.84	0.88	0.010784	27	1.38076	943	0.180
793	160.71	0.87	0.010811	27	1.39019	946	0.181
792	161.58	0.87	0.010839	28	1.39965	950	0.182
791	162.46	0.88	0.010866	27	1.40915	954	0.183
		0.88		28			
790	163.34	0.87	0.010894	28	1.41869	957	0.184
789	164.21	0.87	0.010921	27	1.42826	961	0.185
788	165.09	0.88	0.010949	28	1.43787	964	0.186
787	165.97	0.88	0.010977	28	1.44751	969	0.188
786	166.85	0.88	0.011005	28	1.45720	972	0.189
785	167.74	0.89	0.011033	28	1.46692	975	0.190
784	168.61	0.87	0.011061	28	1.47667	980	0.191
783	169.50	0.89	0.011089	28	1.48647	983	0.192
782	170.39	0.89	0.011117	28	1.49630	987	0.193
781	171.27	0.88	0.011146	29	1.50617	991	0.194
		0.89		29			
780	172.16	0.89	0.011175	29	1.51608	994	0.195
779	173.05	0.89	0.011204	29	1.52602	999	0.197
778	173.94	0.89	0.011232	28	1.53601	1002	0.198
777	174.83	0.89	0.011261	29	1.54603	1006	0.199
776	175.73	0.90	0.011290	29	1.55609	1010	0.200
775	176.62	0.89	0.011319	29	1.56619	1014	0.201
774	177.51	0.89	0.011349	30	1.57633	1018	0.202
773	178.41	0.90	0.011378	29	1.58651	1022	0.204
772	179.31	0.90	0.011408	30	1.59673	1026	0.205
771	180.20	0.89	0.011437	29	1.60699	1030	0.206
		0.90		30			
770	181.10	0.90	0.011467	30	1.61729	1034	0.207
769	182.00	0.90	0.011497	30	1.62763	1038	0.208
768	182.90	0.90	0.011527	30	1.63801	1042	0.209
767	183.81	0.91	0.011557	30	1.64843	1046	0.211
766	184.71	0.90	0.011587	30	1.65889	1050	0.212
765	185.61	0.90	0.011617	30	1.66939	1054	0.213
764	186.52	0.91	0.011648	31	1.67993	1059	0.214
763	187.43	0.91	0.011678	31	1.69052	1062	0.215
762	188.34	0.91	0.011709	31	1.70114	1067	0.216
761	189.25	0.91	0.011739	30	1.71181	1071	0.218
		0.91		32			
760	190.16	0.91	0.011771	32	1.72252	1076	0.219
759	191.07	0.91	0.011802	31	1.73328	1079	0.220
758	191.99	0.92	0.011833	31	1.74407	1084	0.221
757	192.90	0.91	0.011864	31	1.75491	1088	0.222
756	193.82	0.92	0.011895	31	1.76579	1092	0.224
		0.92		32			
755	194.73	0.91	0.011927	32	1.77671		0.225

V	D		J		A		T	
		verschil		verschil		verschil		verschil
755	194.73	0.92	0.011927	32	1.77671	1097	0.225	1
754	195.65	0.92	0.011959	31	1.78768	1101	0.226	1
753	196.57	0.92	0.011990	32	1.79869	1106	0.227	2
752	197.49	0.92	0.012022	32	1.80975	1110	0.229	1
751	198.41	0.93	0.012054	33	1.82085	1114	0.230	1
750	199.34	0.92	0.012087	32	1.83199	1119	0.231	1
749	200.26	0.93	0.012119	32	1.84318	1124	0.232	1
748	201.19	0.92	0.012151	33	1.85442	1127	0.233	2
747	202.11	0.93	0.012184	33	1.86569	1133	0.235	1
746	203.04	0.94	0.012217	32	1.87702	1137	0.236	1
745	203.98	0.92	0.012249	33	1.88839	1142	0.237	1
744	204.90	0.93	0.012282	33	1.89981	1146	0.238	2
743	205.83	0.94	0.012315	34	1.91127	1150	0.240	1
742	206.77	0.93	0.012349	33	1.92277	1156	0.241	1
741	207.70	0.94	0.012382	33	1.93433	1160	0.242	2
740	208.64	0.94	0.012415	34	1.94593	1165	0.244	1
739	209.58	0.94	0.012449	34	1.95758	1169	0.245	1
738	210.52	0.93	0.012483	34	1.96927	1175	0.246	1
737	211.45	0.94	0.012517	34	1.98102	1178	0.247	2
736	212.39	0.95	0.012551	34	1.99280	1184	0.249	1
735	213.34	0.94	0.012585	35	2.00464	1190	0.250	1
734	214.28	0.94	0.012620	34	2.01654	1194	0.251	1
733	215.22	0.95	0.012654	34	2.02848	1198	0.252	2
732	216.17	0.95	0.012688	35	2.04046	1204	0.254	1
731	217.12	0.95	0.012723	35	2.05250	1208	0.255	1
730	218.07	0.95	0.012758	35	2.06458	1214	0.256	2
729	219.02	0.95	0.012793	35	2.07672	1218	0.258	1
728	219.97	0.95	0.012828	36	2.08890	1224	0.259	1
727	220.92	0.95	0.012864	35	2.10114	1227	0.260	2
726	221.87	0.96	0.012899	35	2.11341	1235	0.262	1
725	222.83	0.96	0.012934	36	2.12576	1239	0.263	1
724	223.79	0.95	0.012970	36	2.13815	1244	0.264	1
723	224.74	0.96	0.013006	36	2.15059	1249	0.265	2
722	225.70	0.96	0.013042	36	2.16308	1254	0.267	1
721	226.66	0.96	0.013078	37	2.17562	1259	0.268	1
720	227.62	0.97	0.013115	36	2.18821	1265	0.269	2
719	228.59	0.96	0.013151	37	2.20086	1270	0.271	1
718	229.55	0.96	0.013188	37	2.21356	1275	0.272	1
717	230.51	0.97	0.013225	37	2.22631	1281	0.273	2
716	231.48	0.97	0.013262	37	2.23912	1286	0.275	1
715	232.45	0.97	0.013299	37	2.25198	1292	0.276	2
714	233.42	0.97	0.013336	38	2.26490	1297	0.278	1
713	234.39	0.97	0.013374	37	2.27787	1302	0.279	1
712	235.36	0.98	0.013411	38	2.29089	1308	0.280	2
711	236.34	0.98	0.013449	39	2.30397	1313	0.282	1
710	237.32		0.013488		2.31710		0.283	

V	D	J	A	T
		verschil		verschil
710	237.32	0.013488	2.31710	0.283
709	238.29	0.013525	2.33030	0.284
708	239.27	0.013563	2.34354	0.286
707	240.25	0.013602	2.35684	0.287
706	241.23	0.013640	2.37020	0.289
705	242.21	0.013679	2.38362	0.290
704	243.19	0.013718	2.39709	0.291
703	244.17	0.013757	2.41062	0.293
702	245.16	0.013796	2.42421	0.294
701	246.15	0.013835	2.43785	0.296
		0.99	40	1371
700	247.14	0.013875	2.45156	0.297
699	248.13	0.013915	2.46533	0.298
698	249.12	0.013955	2.47916	0.299
697	250.12	0.013995	2.49306	0.301
696	251.11	0.014035	2.50703	0.302
695	252.11	0.014076	2.52107	0.304
694	253.11	0.014116	2.53517	0.305
693	254.11	0.014157	2.54935	0.307
692	255.12	0.014198	2.56359	0.308
691	256.13	0.014240	2.57790	0.310
		1.00	41	1438
690	257.13	0.014281	2.59228	0.311
689	258.15	0.014323	2.60673	0.313
688	259.16	0.014365	2.62126	0.314
687	260.17	0.014407	2.63586	0.316
686	261.19	0.014449	2.65053	0.317
685	262.21	0.014492	2.66527	0.319
684	263.23	0.014535	2.68008	0.320
683	264.25	0.014578	2.69497	0.322
682	265.28	0.014621	2.70993	0.323
681	266.30	0.014664	2.72497	0.325
		1.03	44	1511
680	267.33	0.014708	2.74008	0.326
679	268.36	0.014751	2.75526	0.327
678	269.40	0.014795	2.77052	0.329
677	270.42	0.014840	2.78586	0.330
676	271.47	0.014884	2.80128	0.332
675	272.51	0.014929	2.81678	0.333
674	273.55	0.014974	2.83235	0.335
673	274.59	0.015019	2.84799	0.337
672	275.64	0.015064	2.86372	0.338
671	276.69	0.015110	2.87954	0.340
		1.05	46	1589
670	277.74	0.015156	2.89543	0.341
669	278.79	0.015202	2.91140	0.343
668	279.84	0.015248	2.92745	0.344
667	280.90	0.015295	2.94358	0.346
666	281.96	0.015341	2.95980	0.348
		1.06	47	1630
665	283.02	0.015388	2.97610	0.349

V	D		J		A		T
665	283.02	verschil	0.015388	verschil	2.97610	verschil	0.349
664	284.08	1.06	0.015436	48	2.99249	1639	0.351
663	285.15	1.07	0.015483	47	3.00896	1647	0.352
662	286.21	1.06	0.015531	48	3.02551	1655	0.354
661	287.28	1.07	0.015579	48	3.04215	1664	0.356
		1.08		48		1672	
660	288.36	1.07	0.015627	49	3.05887	1681	0.357
659	289.43	1.08	0.015676	48	3.07568	1691	0.359
658	290.51	1.07	0.015724	49	3.09259	1698	0.360
657	291.58	1.09	0.015773	50	3.10957	1707	0.362
656	292.67	1.08	0.015823	49	3.12664	1716	0.364
655	293.75	1.08	0.015872	50	3.14380	1725	0.365
654	294.83	1.09	0.015922	50	3.16105	1735	0.367
653	295.92	1.09	0.015972	50	3.17840	1743	0.369
652	297.01	1.09	0.016022	50	3.19583	1753	0.370
651	298.10	1.10	0.016072	51	3.21336	1762	0.372
650	299.20	1.10	0.016123	51	3.23098	1771	0.374
649	300.30	1.09	0.016174	51	3.24869	1781	0.375
648	301.39	1.11	0.016225	52	3.26650	1790	0.377
647	302.50	1.10	0.016277	52	3.28440	1799	0.379
646	303.60	1.11	0.016329	52	3.30239	1809	0.381
645	304.71	1.11	0.016381	52	3.32048	1819	0.382
644	305.82	1.10	0.016433	53	3.33867	1828	0.384
643	306.92	1.12	0.016486	53	3.35695	1838	0.386
642	308.04	1.12	0.016539	53	3.37533	1848	0.387
641	309.16	1.11	0.016592	54	3.39381	1858	0.389
640	310.27	1.12	0.016646	53	3.41239	1869	0.391
639	311.39	1.13	0.016699	54	3.43108	1878	0.393
638	312.52	1.12	0.016753	55	3.44986	1888	0.394
637	313.64	1.13	0.016808	54	3.46874	1898	0.396
636	314.77	1.12	0.016862	55	3.48772	1909	0.398
635	315.89	1.14	0.016917	55	3.50681	1919	0.400
634	317.03	1.14	0.016972	56	3.52600	1929	0.402
633	318.17	1.13	0.017028	56	3.54529	1940	0.403
632	319.30	1.14	0.017084	56	3.56469	1950	0.405
631	320.44	1.15	0.017140	56	3.58419	1962	0.407
630	321.59	1.14	0.017196	57	3.60381	1972	0.409
629	322.73	1.15	0.017253	57	3.62353	1982	0.411
628	323.88	1.15	0.017310	57	3.64335	1994	0.412
627	325.03	1.15	0.017367	58	3.66329	2005	0.414
626	326.18	1.15	0.017425	58	3.68334	2016	0.416
625	327.33	1.16	0.017483	58	3.70350	2027	0.418
624	328.49	1.16	0.017541	59	3.72377	2038	0.420
623	329.65	1.17	0.017600	58	3.74415	2049	0.422
622	330.82	1.16	0.017658	59	3.76464	2060	0.423
621	331.98	1.17	0.017717	60	3.78524	2073	0.425
620	333.15	1.17	0.017777		3.80597		0.427

V	D		J		A		T	
		verschil		verschil		verschil		verschil
620	333.15	1.17	0.017777	60	3.80597	2083	0.427	2
619	334.32	1.17	0.017837	61	3.82680	2095	0.429	2
618	335.49	1.18	0.017898	60	3.84775	2107	0.431	2
617	336.67	1.17	0.017958	61	3.86882	2120	0.433	2
616	337.84	1.18	0.018019	61	3.89002	2131	0.435	2
615	339.02	1.19	0.018080	61	3.91133	2143	0.436	1
614	340.21	1.18	0.018141	62	3.93276	2155	0.438	2
613	341.39	1.19	0.018203	62	3.95431	2168	0.441	2
612	342.58	1.19	0.018265	63	3.97599	2180	0.443	2
611	343.77	1.20	0.018328	62	3.99779	2192	0.445	2
610	344.97	1.19	0.018390	64	4.01971	2204	0.446	1
609	346.16	1.20	0.018454	64	4.04175	2216	0.448	2
608	347.36	1.21	0.018517	63	4.06391	2230	0.450	2
607	348.57	1.20	0.018581	64	4.08621	2242	0.452	2
606	349.77	1.21	0.018645	64	4.10863	2256	0.454	2
605	350.98	1.21	0.018710	65	4.13119	2268	0.456	2
604	352.19	1.21	0.018775	65	4.15387	2281	0.458	2
603	353.40	1.22	0.018840	66	4.17668	2294	0.460	2
602	354.62	1.21	0.018906	66	4.19962	2308	0.462	2
601	355.83	1.22	0.018972	66	4.22270	2321	0.464	2
600	357.05	1.23	0.019039	67	4.24591	2335	0.466	2
599	358.28	1.23	0.019105	66	4.26926	2348	0.468	2
598	359.51	1.23	0.019173	68	4.29274	2362	0.471	3
597	360.74	1.23	0.019240	67	4.31636	2375	0.473	2
596	361.97	1.23	0.019308	68	4.34011	2389	0.475	2
595	363.20	1.23	0.019377	69	4.36400	2403	0.477	2
594	364.44	1.24	0.019446	69	4.38803	2418	0.479	2
593	365.68	1.24	0.019514	68	4.41221	2432	0.481	2
592	366.93	1.25	0.019584	70	4.43653	2446	0.483	2
591	368.17	1.24	0.019654	70	4.46099	2460	0.485	2
590	369.42	1.25	0.019724	70	4.48559	2475	0.487	2
589	370.68	1.26	0.019795	71	4.51034	2490	0.489	2
588	371.93	1.25	0.019866	71	4.53524	2504	0.491	2
587	373.19	1.26	0.019937	71	4.56028	2520	0.494	3
586	374.45	1.26	0.019937	73	4.56028	2520	0.494	2
585	374.45	1.27	0.020010	72	4.58548	2534	0.496	2
585	375.72	1.26	0.020082	72	4.61082	2550	0.498	2
584	376.98	1.26	0.020155	73	4.63632	2565	0.500	2
583	378.25	1.27	0.020228	73	4.66197	2580	0.502	2
582	379.53	1.28	0.020302	74	4.68777	2596	0.504	2
581	380.80	1.27	0.020376	74	4.71373	2612	0.507	3
580	382.08	1.28	0.020450	74	4.73985	2627	0.509	2
579	383.36	1.28	0.020525	75	4.76612	2643	0.511	2
578	384.65	1.29	0.020600	75	4.79255	2658	0.513	2
577	385.94	1.29	0.020676	76	4.81913	2675	0.516	3
576	387.23	1.29	0.020752	76	4.84588	2692	0.518	2
575	388.52	1.29	0.020828	76	4.87280		0.520	2

V	D		J		A		T
575	388.52	verschil	0.020828	verschil	4.87280	verschil	0.520
574	389.82	1.30	0.020906	78	4.89988	2708	0.522
573	391.12	1.30	0.020984	78	4.92712	2724	0.525
572	392.43	1.31	0.021062	78	4.95453	2741	0.527
571	393.73	1.30	0.021141	79	4.98211	2758	0.529
		1.31		79		2774	0.531
570	395.04	1.32	0.021220	79	5.00985	2792	0.534
569	396.36	1.31	0.021299	80	5.03777	2809	0.536
568	397.67	1.32	0.021379	80	5.06586	2827	0.538
567	398.99	1.33	0.021459	81	5.09413	2844	0.541
566	400.32	1.32	0.021540	82	5.12257	2862	0.543
565	401.64	1.33	0.021622	81	5.15119	2879	0.545
564	402.97	1.33	0.021703	83	5.17998	2897	0.548
563	404.30	1.34	0.021786	83	5.20895	2916	0.550
562	405.64	1.34	0.021869	83	5.23811	2933	0.552
561	406.98	1.34	0.021952	84	5.26744	2952	0.555
560	408.32	1.34	0.022036	84	5.29696	2971	0.557
559	409.66	1.35	0.022120	85	5.32667	2990	0.560
558	411.01	1.36	0.022205	85	5.35657	3009	0.562
557	412.37	1.35	0.022290	86	5.38666	3027	0.565
556	413.72	1.36	0.022376	87	5.41693	3045	0.567
555	415.08	1.36	0.022463	87	5.44738	3065	0.569
554	416.44	1.37	0.022550	87	5.47803	3085	0.572
553	417.81	1.37	0.022637	88	5.50888	3105	0.574
552	419.18	1.37	0.022725	89	5.53993	3125	0.577
551	420.55	1.37	0.022814	89	5.57118	3144	0.579
550	421.92	1.38	0.022903	89	5.60262	3165	0.582
549	423.30	1.39	0.022992	91	5.63427	3185	0.585
548	424.69	1.38	0.023083	90	5.66612	3207	0.587
547	426.07	1.39	0.023173	92	5.69819	3225	0.590
546	427.46	1.40	0.023265	91	5.73044	3248	0.592
545	428.86	1.39	0.023356	93	5.76292	3268	0.595
544	430.25	1.40	0.023449	92	5.79560	3289	0.597
543	431.65	1.41	0.023541	94	5.82849	3311	0.600
542	433.06	1.40	0.023635	95	5.86160	3332	0.602
541	434.46	1.41	0.023730	94	5.89492	3355	0.605
540	435.87	1.42	0.023824	96	5.92847	3376	0.608
539	437.29	1.42	0.023920	95	5.96223	3399	0.610
538	438.71	1.42	0.024015	97	5.99622	3420	0.613
537	440.13	1.42	0.024112	97	6.03042	3443	0.616
536	441.55	1.43	0.024209	98	6.06485	3466	0.618
535	442.98	1.43	0.024307	99	6.09951	3489	0.621
534	444.41	1.44	0.024406	99	6.13440	3512	0.624
533	445.85	1.44	0.024505	99	6.16952	3536	0.626
532	447.29	1.44	0.024604	101	6.20488	3559	0.629
531	448.73	1.45	0.024705	100	6.24047	3582	0.632
530	450.18		0.024805		6.27629		

V	D		J		A		T	
		verschil		verschil		verschil		verschil
530	450.18		0.024805	100	6.27629		0.632	
529	451.63	1.45	0.024905	104	6.31236	3607	0.635	3
528	453.09	1.46	0.025009	103	6.34868	3632	0.637	2
527	454.54	1.45	0.025112	104	6.38523	3655	0.640	3
526	456.01	1.47	0.025216	104	6.42202	3679	0.643	3
525	457.47	1.46	0.025320	104	6.45907	3705	0.646	3
524	458.94	1.47	0.025425	105	6.49636	3729	0.648	2
523	460.42	1.48	0.025530	105	6.53391	3755	0.651	3
522	461.89	1.47	0.025636	106	6.57172	3781	0.654	3
521	463.38	1.49	0.025743	107	6.60979	3807	0.657	3
		1.48		108		3832		3
520	464.86	1.49	0.025851	108	6.64811		0.660	
519	466.35	1.49	0.025959	108	6.68669	3858	0.663	3
518	467.84	1.49	0.026068	109	6.72553	3884	0.666	3
517	469.34	1.50	0.026178	110	6.76465	3912	0.668	2
516	470.84	1.50	0.026288	110	6.80403	3938	0.671	3
515	472.35	1.51	0.026400	112	6.84369	3966	0.674	3
514	473.86	1.51	0.026511	111	6.88362	3993	0.677	3
513	475.38	1.52	0.026624	113	6.92382	4020	0.680	3
512	476.89	1.51	0.026737	113	6.96430	4048	0.683	3
511	478.41	1.52	0.026852	115	7.00507	4077	0.686	3
		1.52		114		4105		3
510	479.93	1.53	0.026966	116	7.04612		0.689	
509	481.46	1.54	0.027082	116	7.08745	4133	0.692	3
508	483.00	1.54	0.027198	116	7.12907	4162	0.695	3
507	484.54	1.54	0.027316	118	7.17100	4193	0.698	3
506	486.08	1.54	0.027434	118	7.21321	4221	0.701	3
505	487.62	1.54	0.027552	118	7.25572	4251	0.704	3
504	489.17	1.55	0.027672	120	7.29854	4282	0.707	3
503	490.73	1.56	0.027792	120	7.34164	4310	0.710	3
502	492.29	1.56	0.027913	121	7.38507	4343	0.713	3
501	493.86	1.57	0.028035	122	7.42879	4372	0.717	4
		1.56		123		4404		3
500	495.42	1.57	0.028158	124	7.47283		0.720	
499	496.99	1.57	0.028282	124	7.51718	4435	0.723	3
498	498.57	1.58	0.028405	123	7.56183	4465	0.726	3
497	500.15	1.58	0.028530	125	7.60680	4497	0.730	4
496	501.72	1.57	0.028657	127	7.65205	4525	0.733	3
495	503.31	1.59	0.028784	127	7.69760	4555	0.736	3
494	504.90	1.59	0.028912	128	7.74354	4594	0.739	3
493	506.50	1.60	0.029040	128	7.78976	4622	0.742	3
492	508.10	1.60	0.029170	130	7.83630	4654	0.746	4
491	509.71	1.61	0.029300	130	7.88316	4686	0.749	3
		1.60		131		4719		3
490	511.31	1.61	0.029431	132	7.93035		0.752	
489	512.92	1.61	0.029563	132	7.97787	4752	0.756	4
488	514.55	1.63	0.029696	133	8.02573	4786	0.759	3
487	516.16	1.61	0.029829	133	8.07392	4819	0.762	3
486	517.78	1.62	0.029964	135	8.12245	4853	0.765	3
		1.62		135		4888		4
485	519.40		0.030099		8.17133		0.769	

(Wordt vervolgd.)

Proeve van een nieuw Nederlandsch Volkslied.

1.

Daar ruischt over heiden en weiden en zee
 Bezielend een zang van ons Volk,
 Een lied, dat in dagen van strijd als in vreed
 Weerklinkt als een eed of een plechtige beë,
 Van liefd' en van trouw ons een folk;
 Een tolk van trouw aan 't Vaderland
 En 't Stambuis van Oranje;
 En d' echo galmt: Heil Nederland!
 Heil Neerland en Oranje!
 Heil Nederland!

2.

Die zang ruischt u tegen in feest'lijken stond
 — Getuigend van huld' en van dank
 Aan 't Huis, dat Zijn lot aan het onze verbond,
 Zijn bloed voor ons veil had, Zijn eeden nooit schond —
 En zwelt tot een machtigen klank,
 Een bede voor het Vaderland
 En 't Stambuis van Oranje;
 En d' echo galmt: Heil Nederland!
 Heil Neerland en Oranje!
 Heil Nederland!

3.

En dreigt ooit gevaar, wordt ons Land ooit verguisd,
 Dan staan wij als één man gereed
 En toonen — wij zweren 't —, het zwaard in de vuist,
 Wat kracht er in Eendracht en Vrijheidszin huist,
 En 't lied wordt een leuze, een kreet
 Bij 't strijden voor het Vaderland
 En 't Stambuis van Oranje;
 En d' echo galmt: Voor Nederland!
 Voor Neerland en Oranje!
 Voor Nederland!

4.

Verheven, neen heilig, o lied, is uw macht,
 Gevleugeld uw stem — als de wind.
 Gij wekt, waar ze sluimert, Oud-Hollandsche kracht,
 — Die vadsige lauwheid en lafheid veracht, —
 Wekt geestdrift in grijsaard en kind.
 Uw stem vereenigt ied'ren stand
 Om 't Stambuis van Oranje;
 En d' echo galmt: Heil Nederland!
 Heil Neerland en Oranje!
 Heil Nederland! —

Vervaardigd en getoonzet door

L. NOEST.

Aan den lezer!

Naar aanleiding van den inhoud van den aan ons gerichtten brief, voorkomende in het *Militair Weekblad* van Donderdag 12 Mei j.l., — waarop wij ten respecte van ons zelve het antwoord schuldig blijven —, zij het ons, ter voorkoming van elk misverstand, vergund den lezers van *De Militaire Spectator* nogmaals de verzekering te geven, dat iedereen, die op beschaafden en bezadigden toon over zaken in dit orgaan het woord verlangt, bij de Redactie steeds een welwillend oor vindt, ook dan, wanneer de strekking van het betoog of de aangevoerde argumenten niet door haar worden gedeeld.

Wij rekenen ons gelukkig te kunnen verklaren, dat naar ons weten in de reeks van jaren, dat wij de eer hadden aan het hoofd van de Redactie van *De Militaire Spectator* te staan, zich geen enkel geval heeft voorgedaan, dat wij, *uit de zucht om beschouwingen over militaire onderwerpen op eene bijzondere wijze te onderdrukken*, gemeend hebben een artikel te mogen afwijzen.

Voor persoonlijke grieven, die op geen redelijken grondslag berusten, en voor uitingen van een gekwetst gevoel van eigenliefde kunnen wij echter, evenmin als zulks vroeger gebruikelijk was, ook voor den verfolge geen plaatsruimte beschikbaar stellen. Vooral in den tegenwoordigen tijd, nu zooveel vraagstukken van uitnemend belang voor Staat en leger aan de orde zijn, zouden wij ons tegenover onze lezers niet verantwoord rekenen, wanneer wij hen met zulk onbeteekenend geschrijf bezig hielden.

Toch zou men verkeerd doen uit het voorgaande af te leiden, dat wat in het in den aanhef dezes genoemd schrijven wordt beweerd, namelijk dat het wederwoord formeel werd geweigerd, waarheid bevat. Eerlijkheid en goede trouw verbieden eenvoudig, zooals uit het volgende zal blijken, deze gevolgtrekking uit ons antwoord, op de aanbieding volgend, te maken, terwijl het daarop wederom in antwoord ontvangen schrijven duidelijk zegt, dat het niet meer de wensch van den inzender was zijne weerlegging opgenomen te zien.

Daar de schrijver van meergenoemden brief in het *Militair Weekblad* van 12 Mei j.l. er geen bezwaar in heeft gezien om, zonder onze toestemming, aanhalingen uit de door ons gevoerde particuliere correspondentie in publieke geschriften openbaar te maken, veroorloven wij ons, onder stellige verklaring dat zulks slechts uit nooddwang geschiedt,

de vrijheid het volgende uit ons eerste schrijven ter kennis van den lezer te brengen.

Wij zeiden o. m.:

„Na kennisneming van den inhoud, meen ik U in werkelijkheid een dienst te bewijzen door het (stuk), *zoöals het daar ligt* ¹⁾, niet in Spectator op te nemen.”

Dat is toch geheel iets anders dan eene formeele weigering.

Wij vervolgden:

„De vorm toch, waarin sommige zinsneden geschreven zijn, komt mij voor te zijn van dien aard, dat het u niet aangenaam zou wezen, wanneer gij deze later als werk van Uwe hand gedrukt zaagt.”

„Bovendien komt het mij eenigszins eigenaardig voor, dat door U in mijn orgaan ruimte wordt verzocht voor het plaatsen van verschillende, gansch en al niet ter zake dienende, onaangename opmerkingen aan het adres van *De Militaire Spectator* en van deszelfs hoofdredacteur.”

„In dat opzicht vraag ik erkenning van een zeker huisrecht, dat aan ieder zelfstandig individu ook in de maatschappij wordt toegestaan, en gij, evengoed als ik, zoudt toepassen wanneer men daaraan afbreuk deed.”

Wij lieten hierop het reeds bekende voorstel, om den zakelijken inhoud uit het wederwoord op te nemen, volgen, hetwelk uit den aard der zaak met een tegenvoorstel beantwoord had kunnen worden. Insteede van dien ontvingen wij daarop het volgende schrijven:

NIJMEGEN, 24 Februari 1898.

Geachte Kameraad!

De inhoud van Uw brief verwondert mij niet. Het was mijne bedoeling een kort antwoord te geven van dezelfde strekking als de Spectator-artikels maar dan krachtiger, door op ironische wijze gebruik te maken van het zwakke standpunt waarop de Spectator met zijn anoniemen schrijver zich bevindt.

Nu Ge ernstig bezwaar maakt ²⁾ tegen de plaatsing, *leg ik mij daarbij neer* ³⁾, zonder dat ik echter gebruik zal maken van Uw aanbod om alleen het laatste gedeelte te plaatsen.

Wees dus zoo goed de copie terug te zenden.

Geheel ter goeder trouw — wil ik volgaarne aannemen — wordt door U een standpunt ingenomen dat mijns inziens, zoowel ten opzichte van de wetenschap als van de goede vormen, veel te hoog is. ⁴⁾ Dit is

¹⁾ Wij cursiveeren.

²⁾ Hier schuilt de fout der redeneering!

³⁾ Wij cursiveeren.

⁴⁾ Gaarne nemen wij van deze verklaring acte — want juist naar een hoog standpunt in beiderlei richtingen werd steeds door ons gestreefd —, al begrijpen wij niet dat, althans wat de vormen aangaat, de schrijver niet aan onze zijde staat. In de samenleving in 't algemeen, maar in het bijzonder in het officierskorps, kan men aan het onderhouden van goede vormen, naar onze meening, niet *te veel* zorgen besteden. Enfin, dat is eene quaestie van smaak en daarover valt dus niet te twisten.

de oorzaak van ons verschil *dat in Uw tijdschrift niet behoeft behandeld te worden, nu ge mijne persoonlijke meening kent*, een gevoelen dat ik evengoed als de Spectator toch mag hebben zoolang ik in mijn optreden correct blijf, hetgeen zeker niet ontkend kan worden.

Geloof mij met de verschuldigde gevoelens van onderscheiding

Uwen U Dienstr.

J. C. SWAVING.

De copie werd daarop met een beleefd schrijven teruggezonden, *waarin er nogmaals de nadruk op werd gelegd, dat dit op verzoek van den schrijver geschiedde*. Wij voegden daaraan, in 't kort samengevat, toe: dat, wanneer de toekomst mocht uitwijzen dat in ons meeningsverschil het ongelijk aan de zijde van onzen tegenstander stond, het leger met nutteloos vergoten bloed de dwaling zou hebben goed te maken, welke hij en zijne medestanders o. i. op het punt staan thans te begaan, en dat wel is waar ieder, en elk officier in 't bijzonder, zij 't ook voor een reeds verloren zaak, het offer van zijn leven uit plichtsgevoel zonder morren zou brengen, maar dan toch met een stil verwijt in het hart aan hen, die de minderwaardigheid van dat leger, als strijdbare macht, op zoo ondoordachte en onverantwoordelijke wijze in de hand hadden gewerkt.

Wie schetst echter — om het maar eens op zijn zachtst uit te drukken — onze verbazing, toen wij, na de stellige verklaring dat het overbodig was op de zaak terug te komen en zonder eenige nadere waarschuwing, in het *Militair Weekblad* van Donderdag 21 Maart het bewuste artikel afgedrukt zagen?

Wij antwoordden daarop in de 4de aflevering van *De Militaire Spectator* met ons artikel: *Minderwaardige Legervorming*, en ziet op 27 April d.a.v. kwam bij ons het wederwoord in, dat, zooals bekend, later in het *Militair Weekblad* van Donderdag 12 Mei werd geplaatst, omdat wij dit met het volgende schrijven aan den afzender terugzonden:

WeledelGestrenge Heer!

Hiernevens doe ik U het door U aangeboden manuscript weder toekomen met de mededeeling, dat ik daarvoor in *De Militaire Spectator* geen ruimte beschikbaar kan stellen.

U zult wel willen begrijpen, dat ik de lezers van mijn Tijdschrift niet zou mogen onthalen op eene uiteenzetting van Uwe vermeende persoonlijke grieven, die met de zaak der legervorming in geen zoodanig verband staan, dat zij daaromtrent eenig meerder licht verspreiden.

Dit is evenals de vorige maal de reden der weigering tot plaatsing en niet zooals U het wel gelieft te doen voorkomen: het bemoeilijken van het openbaar debat; welke bewering trouwens door den inhoud van Spectator voldoende wordt weerlegd.

Wie op eene beschaafde wijze over zaken in Spectator wenscht te schrijven, vindt daar altijd een gewillig oor, zooals ook persoonlijk door U is ondervonden.

Dat U een *droit de réponse* zoudt hebben, kan ik niet beamen, omdat

de strijd door U niet in de kolommen van *De Militaire Spectator*, maar in die van *De Militaire Gids* is aangebonden en dus ook Uwe volgende, ter zake dienende uittalingen daarin hadden behooren opgenomen te worden; zoo is 't althans in de pers de gewoonte. Indien U dus aan Uwe persoonlijke grieven uiting wilt geven, zult U daarvoor in dat Tijdschrift of elders plaatsruimte moeten zoeken. Ik hoop, dat U dan van die publiceerling alle door U gewenschte voldoening moogt hebben.

Ten einde U echter te doen zien dat gij U op een dwaalspoor bevindt, stel ik er prijs op U reeds thans te doen kennen, dat gij bij het stellen van Uw alternatief een derde standpunt — en zeer eigenaardig blijkens Uw voorlaatste schrijven het door U zelf ingenomen standpunt — over het hoofd hebt gezien, dat juist het door mij ingenomene is. Uwe goede ingenomenheid met het oordeel van Uw Duitschen recensent, blijkbaar uit het feit dat U daaraan met zekeren ophef publiciteit dacht te geven, deed mij *ironisch* schrijven: de voor U vleierende beoordeeling. Ik meende het daarbij aan Uw doorzicht te mogen overlaten de bedoeling van die woorden te begrijpen. Wat gij U zelf veroorloofdet (namelijk *ironisch* te zijn), zult gij toch ook mij wel toestaan, nietwaar? Bovendien mocht ik toch niet onderstellen, dat U den zin van een Duitsch citaat niet kondet begrijpen.

Nu mijne verwachting op dit punt teleurgesteld is, deel ik U mijn toenmaals ingenomen standpunt uitdrukkelijk mede, ten einde te voorkomen dat bij Uwe beoordeeling van mijne handelwijze langer door U van eene onjuiste opvatting wordt uitgegaan

Wij betreuren het tot de vorenstaande onthullingen te hebben moeten overgaan. Na het eigenaardige licht, dat men over onze handelingen wel heeft willen ontsteken, waren wij daartoe evenwel genoodzaakt, opdat een iegelijk de bouwstoffen in handen zou hebben om zich over de werkelijke toedracht der zaak een onpartijdig oordeel te kunnen vormen.

Tevens zal men er uit kunnen ontwaren wat, ook voor den vervolge, bij quaestiën als deze, het richtsnoer van onze handelingen zal wezen.

Eindelijk moet ons de opmerking nog van het hart, dat wij, die althans op dit oogenblik geen stelsel van legervorming of legerorganisatie aan de publieke opinie ter beoordeeling gaven, meenen te dezen opzichte, in welke richting ook, geen enkel bewijs schuldig te zijn. Dit kan wel beweerd, maar in gemoede niet volgehouden worden. Wel geldt zulks voor degenen, die zich als legerorganisators opwerpen! Van hen moet worden geëischt dat zij de deugdelijkheid van hun stelsel op goede gronden weten te bewijzen en mag het niet worden geduld, dat als de critiek, *aan welker suprematie zij zich vrijwillig onderwerpen*, de aan hun stelsel klevende gebreken en leemten opendekt, deze met groote woorden, minder juiste voorstellingen en verplaatsing van het debat naar het terrein der personaliteiten wordt afgescheept.

*De Hoofdredacteur van
De Militaire Spectator.*

Verkorte oefeningstijd.

Daar de verkorte oefeningstijd nu eenmaal in de lucht schijnt te zitten, is het feitelijk een hopeloos werk eene brochure te bespreken als die van den 1ste Luitenant-Adjutant der Grenadiers W. C. SCHÖNSTEDT, betreffende: „de Nederlandsche Infanterie.”

Wees er verzekerd van dat het geen jaar meer zal duren, of men zal eene lans breken voor eenen oefeningstijd van vier maanden, daar er niet eene reden is om te veronderstellen, dat dergelijke gevoelsuitingen en persoonlijke beschouwingen er morgen niet iemand toe brengen te zeggen: „Welnu! ik vind, dat wanneer een soldaat de compagniesschool heeft doorloopen, gij hem gerust naar huis kunt zenden. Ik neem aan dergelijke soldaten te brengen waar ik hen hebben wil. Ik zou daar niets mede te houden zitten.”

En waarom ook niet? Ik zie waarlijk kans onze soldaten in 4 maanden tijd te laten voldoen aan de geringe eischen, die de Heer SCHÖNSTEDT hun stelt.

Die verkorte oefeningstijd mist elken deugdelijken grondslag en is alleen gebaseerd op persoonlijke beschouwingen en gevoelsuitingen, die wel een groote mate van zelfvertrouwen verraden, ja zelfs van aanmatiging niet vrij te pleiten zijn, omdat men zijne persoonlijkheid zooveel hooger stelt dan het gemiddelde peil der menschen, maar bewijzen doet men daarmede niets.

Zij daarentegen, die door hunne studiën en practische ervaring tot minder optimistische gevolgtrekkingen zijn gekomen, vinden althans steun in de uitspraak van de militaire corypheeën der groote legers van Europa en dus bij mannen, die den grooten oorlog hebben leeren kennen en alzoo weten kunnen welke eischen men tegenwoordig aan den soldaat moet stellen. En wanneer men dan daarbij nagaat dat in 1870 gebleken is, dat de landweertroepen hunne patronen bij duizenden verloren (wegwierpen), dat zij de meeste trainards hadden, bij den aanval het minste élan aan den dag legden en in het teruggaan zich nagenoeg geheel oplosten en dat die landweertroepen in ieder geval meer waren dan onze miliciens van 6 maanden oefening zullen zijn, dan vraag ik mij af hoe het in vredesnaam mogelijk is te durven veronderstellen dat in 6 maanden soldaten te vormen zijn, waarmede men met vertrouwen te velde zou kunnen gaan.

Ik, die het voorrecht heb gehad nagenoeg een Stal jaren te velde te zijn geweest, heb die soldaten van 6 en 8 maanden gekend. Soldaten

nog, wier opleiding en krijgstucltelijke vorming niet onderbroken waren, daarbij opgenomen werden in compagnieën wier kern bestond uit kader en manschappen, die reeds meer of minder geruimen tijd te velde waren en aangevoerd werden door officieren, bezielcl met een groote mate van zelfvertrouwen en moreel overwicht. En wanneer ik dan de verschillende omstandigheden naga waaronder ik die jonge soldaten leerde kennen, dan durf ik daaruit de gevolgtrekking niet maken, dat een oefeningstijd van 6 of 8 maanden voldoende is om eenigszins deugdelijke soldaten te vormen.

Men houde hierbij vooral in het oog, dat de vechtwijze tegenover een Inlandschen vijand veelal medebrengr den troep meer gesloten te houden, zoodat de officier door zijn voorbeeld en het woord op allen kan inwerken.

Hoe geheel anders zal het echter in geval van oorlog bij ons zijn. Wij zullen onze soldaten meer uit de hand hebben te geven tegenover een leger met roemrijke traditiën en een groot moreel overwicht, niet minder bewapend dan wij en aangevoerd door officieren, die wij goed doen althans minstens als onze gelijken te beschouwen.

Op blz. 35 en 61 brengt de Heer SCHÖNSTEDT een enkel voorbeeld bij om aan te toonen hoe ook jonge troepen zich uitstekend op het slagveld gehouden hebben. Die voorbeelden, welke zeker moeten dienen tot staving van zijn betoog dat 6 maanden oefening voldoende zijn tot het vormen van bruikbare soldaten, bewijzen hier echter niets, omdat de tijden, waaruit de Heer SCHÖNSTEDT die voorbeelden bijbrengt, en ook de personen zoo hemelsbreed met die van heden verschillen, dat daaruit geen gevolgtrekking te maken valt. De milicien van toen is niet die van heden. Dat geslacht was opgegroeid te midden van voortdurend kanongedonder en had zich niet alleen met het oorlogsgevaar vereenzelvigd, maar werd zelfs bedwelmd door de zucht naar krijgsroem. Men wilde niet minder zijn dan zoovelen tegen wie men in stille bewondering opzag bij hunne verhalen der medegemaakte veldtochten en geleverde veldslagen en van het doorgestaan leed. Het was een tijd van bezieling, van daden.

Hoe geheel anders is thans onze volksgeest. Maar daarbij, om met Maarschalk NEY te kunnen zeggen: „Donnez moi de ces jeunes et vaillants conscrits.... je les mènerai où vous voudrez”, moet men eerst een NEY zijn, zich als zoodanig hebben doen kennen en die mate van zelfvertrouwen verworven hebben niet alleen, maar ook de overtuiging bezitten, dat het prestige van zijnen naam bezielend inwerkt op zijne ondergeschikten. Laten wij hopen een der vele helden van dat tijdperk te evenaren, maar stellen wij ons nog niet op een voet van gelijkheid met hen.

En ook hier weder verlieze men niet uit het oog dat men ook destijds nagenoeg geheel in massa optrad en die bataljons geëncadreerd waren door officieren en kader, die den oorlog kenden, zoodat die geweldige massa, wanneer zij eens als een stroom losbrak, alles en allen in

haar vaart medesleepte, zoodat er geen tijd overbleef „de ne regarder ni à droite, ni à gauche.”

De 1ste Luitenant-Adjutant SCHÖNSTEDT citeert veel en niet altijd in overeenstemming met het betoog dat hij wenscht te leveren. Zoo b.v. mengt hij op blz. 38 mij in het debat, die juist een tegenovergesteld gevoel uitbracht.

Volgens mij plaatst de geachte schrijver zich ook op een verkeerd standpunt. Zoo b.v. legt hij zich de vraag voor „of het nu onmogelijk is in 6 maanden een goed „vredessoldaat” te vormen”. Ziedaar het groote punt van verschil tusschen de Heeren, die pleiten voor een verkorten oefeningstijd, en hunne tegenstanders.

Ik voor mij ken geen vredessoldaten. Ik moet oorlogssoldaten hebben en ofschoon ik nu eigenlijk ook wel weet dat die feitelijk alleen in den oorlog het best en het spoedigst zijn te vormen, zoo moet ik toch den oorlog steeds in het oog houden. Dit is het doel dat ik moet trachten te benaderen en dat bij iedere oefening steeds in het oog gehouden moet worden. Gaat men zich nu met vredessoldaten bezig houden, dan wordt men er zoo licht toe gebracht, zich met minder eischen tevreden te stellen en het zwaartepunt van een deugdelijk soldaat te zoeken, in wat te kunnen exerceeren en schijfschieten, zijn plaats te weten in het gelid en eenige noties te hebben van zijne verplichtingen als schildwacht.

Vandaar dan ook dat de voorstanders van den verkorten oefeningstijd hun bewijs alleen putten uit het exerceeren en de schijfschietregisters. Ook hier weder. „Zie” zeggen zij: „de miliciens exerceeren het best wanneer zij pas afgeëxerceerd zijn en uit de schietregisters blijkt, dat er geen noemenswaardig verschil is tusschen schutters van 8—10 of meer maanden”. Welnu, ik wist reeds sedert jaren, dat wanneer de soldaat eenmaal een zekeren graad van geoefendheid in de behandeling van het geweer had verkregen, dat die graad van geoefendheid niet te overschrijden valt. Hij kan exerceeren of hij kan het niet en of die soldaat nu 3 of 6 jaren of geheel zijn leven onder de wapens blijft, hij leert zijn geweer niet beter „Overnemen” of „Presenteeren.” Men kan er alleen op blijven letten, dat hij het steeds flink en goed doet. In dergelijke werktuigelijke handelingen is geen climax te bereiken. Zoo ook die gegevens omtrent het schijfschieten bewijzen mij niets; ik heb ze niet noodig en ze zijn dan ook door mij nooit bijgebracht om tegen een verkorten oefeningstijd te adviseeren. Men kan immers weten dat ieder onderwijs voor de meesten slechts leidt tot het bereiken van zekere norm. Men had zich alzoo de moeite van het bijeenbrengen dier statistieken kunnen besparen, tenzij men indruk wil maken op oningewijden.

Voor mij is datgene, wat de voorstanders van verkorten oefeningstijd bijbrengen om hunne denkbeelden ingang te doen vinden, slechts het A. B. C. van het metier, het minste. Het soldaat zijn sluit voor mij in: het zich geheel geven met geheel zijn ziel, met geheel zijn hart, met geheel zijn verstand; het begrijpen, het willen en het kunnen en het

zich in alle omstandigheden weten te redden. Hij, die iets kent, gevoelt zich en gaat er op los. Daarom moet men trachten den geest van den soldaat te ontwikkelen, zijn vertrouwen te vermeerderen, tot zijn gemoed te spreken, om kort te gaan zich meester te maken van zijn hoofd en hart en daarvoor is volgens mij een langer verblijf onder de wapens noodzakelijk en een jaar het minste dat men eischen mag.

Laat men zich toch wachten het denkbeeld veld te doen winnen, dat in den winter de oefeningen zoo weinig te beduiden hebben. Men zou zich ontslagen kunnen gaan rekenen van iedere inspanning en in een soort van bezighouden vervallen. Gij kunt dan den soldaat de concrete gevallen leeren waarin hij geplaatst kan worden en op die wijze zijn verstand scherpen, hem eenige noties geven van het staatsbestuur en de aardrijkskunde van zijn land en op die wijze zijn vaderlandsliefde ontwikkelen, opdat hij later in de burgermaatschappij teruggekeerd zich met genoegene zijne officieren herinnert van wie hij zooveel nuttigs tevens leerde. Op deze wijze zal men den soldaat ontwikkelen, van hem een denkend wezen maken en zijn karakter vormen.

Afgescheiden daarvan echter, brengt het leven in een zeker milieu er reeds het zijne toe bij om aan den geest eene bepaalde richting te geven en zoo ook zal de soldaat door een langer verblijf in de kazerne meer militaire begrippen krijgen. Het zich bewegen in een kring, waar geheel het leven er op ingericht is hem aan zijne eigenaardige bestemming te herinneren, moet er toe bijdragen dat zijn denken, handelen en gesprekken grootendeels daardoor beheerscht worden, zoodat niets op den duur hem meer vreemd zoude voorkomen. Ook daarom komt mij een langer verblijf in de kazerne gewenscht voor.

Ik, die vermeen toch ook eenigszins het zieleleven van den soldaat te kennen, ben overtuigd dat wanneer men de militieplichtigen na 6 m. met groot verlot zendt, die soldaten dan minder zullen zijn dan die van 6 m. van heden. En waarom? Omdat het begrip van tijd hier een overwegenden invloed zal uitoefenen. Volgens het algemeen begrip is een tijdperk van een jaar eene vrij groote tijdruimte, hoe spoedig het ons soms is omgegaan. Een milicien nu, die onder die omstandigheden opkomt, zal zich eerder los maken van zijn huis, zijn geest trachten te vereenzelvigen met den nieuwen toestand, waarin hij geplaatst is geworden, en zich inspannen dien zoo goed en vlug mogelijk aan te passen. Hij zal zich alzoo geheel geven en in denzelfden tijd meer opnemen. Geheel anders zal dit echter zijn, wanneer hij weet over 6 m. ontslagen te zullen worden. Hij zal dan dagelijks de dagen tellen, die hem nog van den huiselijken haard scheiden en met zijne gedachten meer daar zitten.

Ook uit het oogpunt van discipline vind ik een langer verblijf onder de wapenen noodzakelijk en schaar ik mij in dit opzicht geheel aan de zijde van den Veldmaarschalk von MOLTKE. Zij kan alleen ingeleefd worden.

Het begrip van discipline is geen nauw omljnd begrip, laat eene zeer ruime opvatting toe en is met geen woorden te omschrijven. „Aimez les détails, ils ne sont pas sans gloire,” zeker, men dient op die

détails te letten, maar of die compagniescommandant, zooals de Heer SCHÖNSTEDT zich voorstelt, die daar alleen het zwaartepunt in zoekt en alzoo ieder foutje opmerkt en niets door de vingers ziet, de kapitein zoude zijn in wiens compagnie de beste discipline heerscht, betwijfel ik. Men overdrijve ook hier niet met voor iedere tekortkoming te straffen.

De ware krijgstucht heeft met een dergelijk kleinzielige opvatting niets te maken. Laat men toch niet de deugdelijkheid van de toepassing harer beginselen geheel aan persoonlijke opvatting toetsen. Omdat kapitein A. oogenschijnlijk over enkele onbeduidende details wat los heenloopt, die een ander zoude straffen, is daardoor het bewijs nog niet geleverd dat de krijgstucht bij zijn compagnie minder is dan bij hem, die daaromtrent een ander gevoelen is toegedaan. Het tegendeel kon wel eens blijken het geval te zijn, doordat die Kapitein zooveel zielkundiger te werk gaat en hij in het oog houdt dat de ware krijgstucht bestaat in het vormen van mannen en karakters, waarop te allen tijde te rekenen valt, en waarom hij dan ook op andere punten zooveel hooger eischen stelt.

De ware krijgstucht moet trachten het moreel van den soldaat op te heffen, hem een gepast gevoel van eigenwaarde in te prenten en liefde voor zijn metier te doen krijgen, en niet zaniken en seuren en hem altijd op de vingers tikken voor zaken of handelingen, die met het begrip van krijgstucht niets te maken hebben. Zoo b. v. vind ik, dat het begrip van krijgstucht niets te maken heeft met het al of niet toestaan aan den soldaat van rooken bij het aardappelschillen of plaatscorveeën. Nu zullen er zijn die dat een belangrijken dienst vinden waar dat rooken niet bij behoort. Ik heb er vrede mede, maar veroordeel daarom mijne opvatting van krijgstucht niet. Laat wat meer ruimte van beweging toe en wil niet generaliseeren.

En hiermede neem ik afscheid van de brochure van den 1ste L^{nt} Adj^{nt} SCHÖNSTEDT. Ik had aanvankelijk niet gedacht daaraan eenige regelen te wijden, maar nu de gewezen Minister van Oorlog SEYFFARDT in de Telegraaf een waardeerend woord aan die brochure gewijd heeft, daarin een ontkiemen van het door hem in het leger gestrooide zaad meent te zien en er de klem op legt hoe een verdienstelijk troepenofficier de mogelijkheid aantoot van een verkorten oefeningstijd, dacht ik dat het goed kon zijn eens een ander oordeel daartegenover te stellen en dat „troepenofficier” zijn tot zijne ware grootte terug te brengen.

In de eerste plaats dan wensch ik op den voorgrond te stellen, dat ik voor den gewezen Minister van Oorlog SEYFFARDT niet wensch onder te doen in waardeering van den ijver, de toewijding en de bezieling van den 1ste L^{nt} Adj^{nt} SCHÖNSTEDT en ik hem ook, wanneer het van mijne zijde niet aanmatigend wordt geacht, gaarne een woord van lof toebreng voor zijn vermeend edel pogen. Dat die brochure echter een bijzonder cachet zoude krijgen omdat zij uit de handen van een „troepenofficier” komt, daarmede meen ik echter met dien gewezen Minister te mogen verschillen en heeft die brochure dan ook uit dat oogpunt slechts eene zeer betrekkelijke waarde.

Wanneer ik naga dat de Heer SCHÖNSTEDT is opgeleid bij het Instructie Bataljon, waarbij geen miliciens opkomen en dat toen hij officier werd de vorming der militieplichtigen onder leiding van den Bat^{on} Adj^{nt} plaats had en later, toen ZWEG, tot die betrekking werd geroepen, dat onderwijs overging in handen der compagniescommandanten en de Heer SCHÖNSTEDT alzoog nog nimmer eene compagnie heeft afgericht, dan hechte men toch hier niet te veel waarde aan dat „troepenofficier” zijn, waarop de Heer SEYFFARDT zoo het licht laat vallen.

Noch de Heer SEYFFARDT, noch de Heer SCHÖNSTEDT zijn dan ook voor mij, op het gebied van troepenvorming, autoriteiten. Ik heb daarvoor noodig ander klinkende namen, geen vage denkbeelden en een schema van opleiding, en dan nog vergete men niet, dat de eenheid en samenhang in de compagnie niet door exerceeren kan verkregen worden, maar deze slechts ontstaan uit langdurigen, dagelijkschen omgang.

Ik geloof zelfs dat dit woorden van VON MOLTKE zijn en nu zullen de Heeren SEYFFARDT en SCHÖNSTEDT mij niet kwalijk nemen dat ik aan die uitspraak wel wat hecht en gevoel dat het zoo is en niet anders.

Mocht de verkorte oefeningstijd niet meer te ontgaan zijn, dan wensch ik in ieder geval te voorkomen, dat men bij mogelijke teleurstellingen, later tot het leger het verwijt kan richten, dat het de oorzaak is van de rampen, die het vaderland treffen, en dat men het toevoegt: „Spreek mij niet dat uwe nederlagen een gevolg zijn van den weinigen samenhang en onge oefendheid uwer soldaten. Gij zijt het, die dien tijd voldoende hebt geacht. Gij zegt wel dat wij ons „non possumus” zouden hebben doen hooren, wanneer gij met hooger eischen waart voor den dag gekomen, maar waaruit blijkt dat? Het tegendeel is zelfs waar. Draag nu ook de schuld van uw eigen stelsel. Nimmer zelfs is er uit het leger een stem opgegaan, die waarschuwde tegen een verkorten oefeningstijd.”

Moet alzoog die verkorte oefeningstijd worden ingevoerd omdat het werkelijk onmogelijk is grooter persoonlijke en geldelijke offers te eischen, doordat rekening gehouden moet worden met den geest der natie, die alle zelfvertrouwen schijnt verloren te hebben, nu andere legers hunne getalsterkte bij zooveel tienduizenden als wij bij duizenden tellen, dat dan ook de natie in de toekomst het deel harer schuld draagt. Men schenke elkander alzoog, niet in naam, maar inderdaad klaren wijn en zegge: Er bestaat — of ik zie — geen mogelijkheid bezuinigingen van eenig aanbelang in te voeren en daar ik betwijfel of de natie tot grooter persoonlijke en geldelijke offers te bewegen zal zijn zonder een evenredig equivalent en in ieder geval de legersterkte verhoogd moet worden, zoo wordt er een korter oefeningstijd voorgesteld en zal het leger door meerdere inspanning trachten aan te vullen, wat het aan tijd wordt ontnomen.

Een oefeningstijd van een jaar is anders wel het minst dat noodig wordt geacht tot het vormen van eenigszins bruikbare soldaten en, dat deze tijd daartoe dringend wordt vereischt, is ook mijne innige overtuiging.

Op deze wijze voorgelicht heeft nu de natie te beslissen en draagt zij de verantwoordelijkheid.

Een oefeningstijd van 6 maanden echter als een deugdelijk stelsel te gaan verkondigen, en nog wel uit het leger, komt mij uiterst gewaagd voor. Ik blijf daarvan een beslist tegenstander, tenzij men mij op andere wijze overtuigt, dan tot heden is geschied.

Aan anderen thans het oordeel. Het is *mij* niet om „Rechthaberei” te doen en ik kom dan ook niet meer op het onderwerp terug, daar er tusschen mij en de slechts enkele voorstanders van den verkorten oefeningstijd toch een te groot verschil bestaat in opvatting van eischen, die men den soldaat moet stellen, om ooit tot overeenstemming te kunnen geraken.

T. W. J. BUYS,

Luitenant-Kolonel der Grenadiers.

Een pleidooi (?) voor een eersten oefentijd van zes maanden bij de infanterie. ¹⁾

Zou het een gunstig voorteecken zijn voor de nadering van den tijd, waarin het leger in werkelijkheid een deel der geheele natie zal uitmaken, dat zoovelen, die niet of niet meer tot het leger behooren of wier militaire blik beperkt wordt tot den hun aangewezen werkkring, tegenwoordig hun oordeel over dienstplicht en oefening door middel van de pers kenbaar maken, of moeten wij er een voorspel in zien van de behandeling van het ingediende wetsvoorstel betreffende den persoonlijke dienstplicht in 's lands vergaderzaal, waar bijkans ieder afgevaardigde volslagen vreemdeling is op militair gebied?

Als de eerste vraag toestemmend beantwoord mag worden, dan kunnen wij er ons slechts over verheugen, al wekken echter tevens de eigenaardige inzichten van sommigen omtrent aard, roeping en waarde van het leger ook onze hoogste verbazing. Is daarentegen de tweede onderstelling niet gewaagd, dan maakt een gevoel van angst zich van ons meester bij de gedachte, hoe groote landsbelangen — want dit zijn toch alle militaire aangelegenheden — door minder bevoegden beoordeeld en ten slotte aan het politieke partijbelang onderworpen zullen worden.

Het mocht intusschen een verblijdend, ofschoon niet onnatuurlijk verschijnsel genoemd worden, dat, hoeveel gewicht in 't algemeen ook aan het oordeel van staatslieden, gepensioneerde officieren van hulpdiensten en actieve doch niet op tactisch gebied werkzame rangbekleeders in ons leger gehecht mag worden, uit het hoofdwapen zelf het aantal stemmen niet van beteekenis was, waarmede in beschouwingen getreden werd over twee groote vragen, welke beantwoording in het vooruitzicht is, en die zonder overdrijving voor onze infanterie levensvragen genoemd mogen worden.

Betreffende de eene — verkorten eersten oefeningstijd — hebben zich in de laatste 7 à 8 jaren nu en dan eenige voorstanders vertoond, die, natuurlijk slechts op theoretische gronden, dat stelsel aanbevelenswaardig achtten. Veel grooter was echter voortdurend het aantal mannen der practijk, die dat beginsel bestreden, als zijnde naar hun oordeel niet alleen ongeschikt maar zelfs verderfelijk voor ons leger. Naarmate de inzichten der Regeering aangaande dit vraagstuk waren, werd de dienstitijd door langdurige en veelvuldige winterverloven nu en dan voor een gedeelte der militia wel verkort, doch eene officieele kortere eerste

¹⁾ Dit stuk werd, zooals uit den aanhef blijkt, geschreven en gedrukt vóór de aanneming door de Tweede Kamer van de wet op den persoonlijke dienstplicht.

oefening is dit jaar voor het eerst o.a. bij de infanterie voorgeschreven.

De tegenwoordige Minister — die zich blijkbaar principieel tot het stelsel van beperkten eersten oefeningstijd aangetrokken gevoelt — erkent echter de mogelijkheid, dat de doorvoering er van in de practijk op te groote bezwaren zal stuiten, om het definitief in te voeren, en wil daarom thans de proef nemen met het stellen der eerste oefening op 8 maanden.

Het ligt voor de hand, dat gedurende dien tijd beschouwingen over dat stelsel overbodig en — zoowel adhaesiebetuiging als afkeuring — uit het leger zelf minstens eenigszins ongepast zouden zijn.

Na al het bovenstaande zal het ieder wel duidelijk zijn, waarom velen, naar ik meen te mogen zeggen, er zich over verwonderen, dat juist thans een actief dienend officier van het wapen der infanterie, terwijl de Minister van Oorlog uitdrukkelijk verklaard en herhaald heeft, een onbevungen oordeel over de bovengenoemde proef te willen vormen, het noodig acht, om eene „poging (te doen) tot het winnen van aanhangers voor een stelsel van uitgebreider militie-contingent met een eersten oefentijd van zes maanden voor het wapen der infanterie.”

Zelfs zonder kennis te nemen van den inhoud der brochure, komt de vraag immers vanzelf bij ons op: welk doel kan de schrijver, de Eerste-Luitenant-Adjutant van het Regiment Grenadiers en Jagers W. C. SCHÖNSTEDT, op *dit* oogenblik gehad hebben met eene aanbeveling van de *invoering* van eene nog kortere eerste oefening dan waarmede de Minister slechts een *proef* wil nemen? Ware het niet beter geweest, de rapporten af te wachten, waarop de Minister zijn oordeel over de mogelijkheid en wenschelijkheid der vaststelling van een verkorten eersten oefentijd meent te zullen kunnen gronden, om daarna desnoods zijne theorieën te ontvouwen, voor het geval tot een ander resultaat gekomen mocht worden dan door den heer SCHÖNSTEDT gehoopt wordt? Of vleit deze zich soms door zijne aanbeveling van het meerdere (op het gebied van verkorting van den eersten diensttijd), althans op het te verwachten oordeel der autoriteiten over het mindere een gunstigen invloed te kunnen oefenen?

Al meen ik — waarover later — dat het voor de daartoe geroepenen hoogst bezwaarlijk zal zijn, reeds dit jaar een oordeel over het al of niet wenschelijke eener verkorting van den eersten oefentijd te vormen, zoo neemt dit niet weg, dat de practijk, op dit punt de eenige bevoegde rechter, thans aan het woord is gebracht, en dat het in elk geval nu niet — hetzij niet meer of nog niet — de tijd van beschouwingen is.

Die ontijdigheid der verschijning is wel zoo wat mijn grootste bezwaar tegen de bedoelde brochure; daar dit bezwaar alle andere in gewicht achter zich laat, zou ik hiermede kunnen volstaan en daardoor ontheven zijn van de *onaangename* taak, om een collega in het openbaar te bestrijden, ware het niet, dat er omstandigheden zijn, die het naar mijne meening noodzakelijk maken, dat er uit het leger een protest opga tegen eenige der verkondigde theorieën op zichzelf. De vorm, die de

Heer S. aan zijne beschouwingen gegeven heeft, toont toch, dat hij buiten de grenzen van het militaire propaganda wil maken, waar trouwens — naar ik mij vlei — zijn kans, om aanhangers te krijgen, voorloopig allicht grooter zal zijn dan daar binnen; voorts heeft de gepensioneerde Kolonel SEYFFARDT het reeds noodig geoordeeld, in een der nieuwsbladen den schrijver en het geschrevene te bewierooken. Al zal niemand den Heer S. de trouwens van die zijde zeer verklaarbare lof-toezwaaiing misgunnen, toch geeft deze publieke aanbeveling, waarop de zeer velen in den lande — en daaronder in de eerste plaats zij, die geroepen zijn de regeeringshandelingen te beoordeelen — met hun leekenverstand misschien af zullen gaan, zoowel als de openbare behandeling van het onderwerp in de brochure zelve, aan andersdenkenden een prikkel, om aan te toonen, waarom naar hun oordeel niet-zoo'n groote waarde gehecht kan worden aan het betoog, dat de schrijver meent geleverd te hebben. Indien ik dat in de volgende bladzijden ook wil beproeven, zal ik mijnerzijds trachten, den persoon van de zaak afgescheiden te houden, en dat wel in het belang van den schrijver, die vermoedelijk eerder van ouderen dan van een zijner collega's zal willen hooren, dat het niet op den weg van den *Luitenant Schönstedt* ligt, thans een voorstel te doen, afwijkend van het op last van den Minister beproefd wordende, ingenomenheid te betuigen met circulaires van hooger hand (noot op blz. 50), het plichtsgevoel bij compagniescommandanten aan te wakkeren (o.a. bl. 39 en 59), en aan hoofdofficieren en aan officieren, die geen kans zien in zes maanden een milicien voldoende te oefenen, een brevet van ongeschiktheid uit te reiken, om in een voorschrift samen te stellen wat een soldaat weten moet (blz. 51). Tevens zal het mijn streven *zooveel mogelijk* zijn, niet in dezelfde fout te vervallen, waaraan, zooals ik hierboven zeide, m. i. de schrijver der brochure zich heeft schuldig gemaakt, door tijdens de proef met de lichting 1898 een oordeel over korte oefening uit te spreken.

Bij den eersten blik op het 84 bladzijden tellende geschrift zou men allicht geneigd zijn de opmerking te maken, dat er blijkbaar veel woorden noodig zijn, om het stelsel van uitgebreider militie-contingent met een eersten oefentijd van zes maanden te verdedigen. Bij meer aandachtige beschouwing echter ontwaart men in de eerste plaats, dat er veel in het boekje staat, dat gemist had kunnen worden, en ten tweede, dat — wat den *aangegeven* korten oefentijd betreft — ondanks de uitgebreidheid der behandeling nog geen *pleidooi* geleverd is.

Ten opzichte van het eerste punt heeft het mij b.v. getroffen, dat niet minder dan nagenoeg een geheel vel druks gebezigd is voor aanhalingen van verschillende minder of meer gezaghebbende schrijvers, die wel is waar opgeroepen zijn tot staving der bewering, dat ons leger te klein is — voor die algemeen erkende waarheid behoeft men zich toch waarlijk zooveel moeite niet te geven! —, maar die onderwijl, betreffende het andere doel, dat de schrijver zich voor oogen stelt (den zesmaandschen

eersten oefentijd), over het algemeen hunne eischen niet zoo laag stellen als de Heer S. Van alle vermelde fragmenten uit verslagen, voordrachten en pennevruchten zijn er slechts drie, waarin van een eersten oefentijd van 6 maanden of nog minder gesproken wordt: STIELTJES acht in één der van hem aangehaalde artikels een half jaar voldoende, om miliciens te vormen, die genoeg geoefend zijn, om dadelijk te velde te rukken; DE ROO VAN ALDERWERELT beweert, voor de bezettingstroepen, *omdat deze volgens hem van minder gehalte kunnen zijn*, met een eersten oefeningstijd van 3 maanden te kunnen volstaan; en de Staatscommissie van 1888 noemt laatstgenoemden termijn eveneens voldoende doch voor de manschappen, die . . . bij de depots ingedeeld worden. Tegenover die meeningen staan echter de aangehaalde beweringen van denzelfden DE ROO VAN ALDERWERELT — betreffende het veldleger —, de bedoelde Staatscommissie — voor de infanterie —, den Minister BERGANSIUS, den Luitenant-Generaal KROMHOUT en den Minister SEYFARDT — in zijn legerwet —, die allen één jaar voor eerste oefening bij de onbereden wapens verlangen, en van BRINIO, die zelfs 16 maanden vraagt. En de Heer SCHÖNSTEDT neemt de verklaringen dier „schrijvers van naam” op in een pleidooi niet alleen voor een uitgebreider militiecontingent, doch ook voor een eersten oefentijd van 6 maanden! Mij dunkt, dat zijn betoog voor het laatste door die 16 bladzijden verzwakt is, en dat deze voor het eerste niet noodig waren.

In den tekst der brochure, maar vooral in een tiental daaraan toegevoegde bijlagen, geeft de schrijver een aanzienlijk aantal cijfergroepeeringen te zien. Voor hen, die lust mochten gevoelen, om te trachten uit de oorlogsbegrotingen en andere officieele bescheiden bewijsgronden te vinden voor de mogelijkheid van een uitgebreid militiecontingent met verkorten eersten oefentijd, heeft de Heer S. het ontegenzegglijk zeer gemakkelijk gemaakt, door verschillende stukken er uit over te nemen of samen te stellen en die in zijne brochure te verzamelen; doch overigens ben ik van oordeel, dat de vele moeite, die ieder (ook zonder de uitdrukkelijke eigen verklaring van den schrijver op blz. 29) wel overtuigd zal zijn, dat deze aan sommige ten koste heeft moeten leggen, bespaard had kunnen worden. Schrijver hecht blijkbaar veel aan cijfers, getuige de uitroep van „cijfers, Mijne Heeren”, waarmede hij den indruk schijnt te willen maken, alsof hij in eene vergadering de aandacht zijner hoorders op de belangrijkste argumenten voor zijne stellingen wil vestigen. Zij kunnen inderdaad dikwijls veel waarde hebben, doch zijn niet zelden ook niets zeggend; en onder deze rubriek meen ik, dat zij gerangschikt moeten worden, als zij opgeroepen worden, om aan te toonen, dat 6 maanden voor eersten oefentijd van onze infanterie voldoende zijn. Zoo iets kan naar mijne meening bezwaarlijk met cijfers bezwenen worden; woorden zijn daar eerder geschikt toe, doch ook deze zijn zelfs eerst afdoende, als zij gegrond zijn op de practijk. Al weder een argument voor mijne, in den aanvang neergeschreven bewering, dat de tijd tot oordeelen wel in aantocht maar nog niet daar is.

De getallen — geldsommen en legersterkten — door den schrijver verzameld, dienen dan ook (ondanks de verklaring van dezen vóór den bovengenoemden uitroep) m. i., evenals de hiervóór besproken aanhalingen, voornamelijk, om de mogelijkheid van een grooter militiecontingent aan te toonen, dat bij eerste opkomst korter onder de wapenen gehouden wordt; doch dat deze laatste termijn juist 6 maanden moet zijn, en dat dan toch de oefening voldoende is, blijkt er niet uit.

Waar het mij nu bepaaldelijk er om te doen is, de juistheid van het pleidooi voor een eersten oefentijd van 6 maanden na te gaan, heb ik mij niet begeven in eene grondige bestudeering der verschillende staten en tabellen. Alleenlijk veroorloof ik mij deze ééne opmerking, dat — als er bezuiniging ter wille der oefening op de begrootingen noodig is — de blik vóór alles op andere posten en niet op ons hoofdwapen dient gevestigd te worden.

Uit het bovenstaande blijkt, dat ik voornamelijk het oog heb op dat gedeelte van de brochure, waarin de schrijver *beschouwingen* houdt over de mogelijkheid van een eersten oefentijd van 6 maanden, en nu zoek ik — en hiermede kom ik tot de tweede door mij geopperde bedenking — te vergeefs naar een desbetreffend *pleidooi*, waarom ik dan ook boven dit artikel een vraagteeken achter dat woord plaatste. Met evenveel recht had overal van 8, doch ook van 4 maanden gesproken kunnen worden. Waarom de Minister, die het eerste cijfer vastgesteld heeft voor de in dit jaar te nemen proef, nog te veel en een ander, die beweren mocht eene lichte b.v. in het laatstgenoemd aantal maanden evengoed te kunnen oefenen, te weinig vragen — de Heer S. blijft het bewijs schuldig.

Waarin men ook van den schrijver mag verschillen, zijne opvattingen omtrent discipline zullen zeker wel door ieder gedeeld worden, en waar hij dan ook op blz. 38 en 39 van allerlei daarmede strijdige handelingen zegt: *ik* moet, *ik* wil ze niet zien, en *ik* mag ze niet toelaten, daar zal het wel zijne bedoeling geweest zijn, ieder officier sprekend in te voeren. Wij allen, die uit vrijen wil de officiersloopbaan kozen, zijn toch evenzeer doordrongen van de noodzakelijkheid eener strenge discipline, omdat deze een eisch is voor een bruikbaar leger, die zóó ver boven alle andere staat, dat men dien bijkans *den* eisch zou kunnen noemen, die alle andere omvat. Waar de Heer S. zich de vrijheid veroorlooft, eene compagnie Q met een chef, die ongeschikt voor zijne betrekking is, te schetsen, daar kunnen wij er ons slechts over verheugen, dat die letter zooveel minder voorkomt dan P. In het oordeel, dat eene compagnie, waar 6 maanden goed en streng gediend wordt, beter zal zijn dan eene andere, waar 3 jaar lang eene slappe discipline geheerscht heeft, zal de schrijver wel niet alleen komen te staan, vóórdát alle andere officieren het leger verlaten hebben. Het is echter alleen de vraag, of bij strenge plichtsbetrachting en dienstopvatting een verblijf van een half jaar in de kazerne voldoende zal zijn, om de meerendeels tegen hun zin in dienst gekomen miliciens met den waren en noodzakelijken geest te bezielen. Evenmin als de Heer S. die vraag positief kan beant-

woorden, vermag een ander het tegenovergestelde te bewijzen. Wie van hen de meeste gronden voor zijne overtuiging zal kunnen aanvoeren, lettende op hetgeen wij ondanks het grooter aantal P's dan Q's voortdurend kunnen waarnemen omtrent den uit houding, woorden en gebaren sprekenden eerbied, door de minderen tegenover en in of buiten de nabijheid van *al* hunne meerderen aan den dag gelegd, laat ik — in verband met mijn streven, om zelf geen betoog te houden — met gerustheid aan anderen over.

In het gedeelte over de opleiding tot schutters treedt de Heer S. in eene herhaling met kleine variaties van het betoog, in het laatste nummer van den jaargang 1896 van de „Vragen des Tijds” over „Schiets oefeningen en schietvaardigheid” gehouden, en maakt hij zich m. i. aan dezelfde onjuistheid schuldig, als destijds in het „Vaderland” van 13 Februari 1897 aangetoond werd, door — om te bewijzen dat de eenmaal verkregen schietvaardigheid tijdens het groot verlof niet vermindert — als voorbeeld eene lichting te nemen, die bij hare herhalingsoefeningen een geweer in handen kreeg, waarbij eene andere wijze van schieten (drukpunt nemen) gevolgd werd en andere omstandigheden (lichter wapen, minder terugstoot) zich voordeden dan bij dat, waarmede zij bij hare eerste opkomst geoefend was. Bovendien geeft echter het staatje op blz. 42 der brochure van den Heer SCHÖNSTEDT aanleiding tot andere bedenkingen. Die schrijver wil n.l. uit ééne oefening van 5 patronen eene gevolgtrekking maken, en alsof dit al niet gewaagd genoeg is, daar één bijzonder gelukkig of ongunstig schot van grooten invloed op het resultaat kan zijn, meent hij hiervoor eene oefening op commando te mogen nemen. Daardoor vermeerdert hij de bezwaren, die tegen zijne vergelijking geopperd kunnen worden, (omdat die oefeningen op verschillende data, ja zelfs op geheele andere tijdstippen van het jaar en dus onder zeer uiteenlopende weersgesteldheden gehouden werden), nog daarmede, dat de verkregen uitkomsten bij salvovuur voornamelijk afhangen van de wijze waarop het door de aanvoerdérs wordt geleid, zooals de schrijver zelf twee bladzijden vroeger uit het leerboek der Heeren POP en HOOGEBOOM aanhaalt: het is toch lang niet zeker, dat dezelfde officier het vuur op minstens drie verschillende data gecommandeerd heeft. Ofschoon bij elk der 4 compagnieën op zichzelf een ander resultaat verkregen werd, voegt de Heer S. die samen, en distilleert uit het toen bij het bataljon verkregen gemiddelde het bewijs voor den algemeenen regel, dat men het in enkele maanden tot voldoende schietvaardigheid kan brengen. De commandanten der compagnieën A. en C. zouden volgens de daarbij verkregen uitkomsten met hetzelfde recht kunnen zeggen, dat de lichting 1894, welke eerste oefentijd vroeger 12 à 17 maanden geduurd had, getoond heeft, het beste geoefend te zijn, als zij — naar ik vermoed — niet overtuigd waren, dat eene oefening van 5 schoten op commando op een rompschijf allerminst tot maatstaf kan dienen bij eene vergelijking der schietvaardigheid van een troep.

Intusschen geloof ik met den schrijver, en het duidelijke betoog van den Kapitein HABBEMA in het Maartnummer van dit Tijdschrift heeft er mij in versterkt, dat het doel der schietopleiding niet moet zijn juistheids-schutters te vormen, zooals de schietoefeningen in ons voorschrift schijnen te beoogen, doch schutters, die van den grootsten gevechtsafstand af tot den beslissenden toe een vuur kunnen afgeven, dat onder uitstekende leiding blijken geeft van het zelfvertrouwen in hun eigen wapen en van eene uiterst krachtige en strenge vuurdiscipline. Dat dit in 6 maanden te verkrijgen is — ik zoek al weder te vergeefs naar het bewijs er van bij den Heer SCHÖNSTEDT.

Ook met het onderscheid, dat de schrijver maakt tusschen vredes- en oorlogssoldaten kan ik mij ten opzichte der oefening niet vereenigen. Wel ontstaat de eerste soort — helaas! — als men de militairen gebruikt als politie-agenten, brandweermannen, brievenbestellers en — treurige onderdrukking van het verheven militaire gevoel — „anonymi” in gecostumeerde optochten of figuranten in opera's en comedies, doch waar de grondwet slechts „handhavers der onafhankelijkheid van het Rijk en verdedigers van zijn grondgebied” kent, daar bestaat m. i. slechts één soort soldaten zonder eenig voorvoegsel. Alle diensten in vredestijd beoogen hunne opleiding voor die oorlogstaak, en danken alleen aan het tijdstip, waarop zij gehouden worden, naar mijne opvatting den naam van vredesoefeningen. De vorming van vredessoldaten schijnt mij evenals die benaming eene ongerijmdheid toe.

Scherp zijn de verwijten, die de Heer S. tot het officierskorps richt, waarvan hij zelf deel uitmaakt; ik ben overtuigd, dat hij gegronde redenen en onomstootelijke bewijzen heeft voor zijn oordeel, dat hij anders zeker niet openbaar gemaakt zou hebben in eene brochure, waarin hij even apodictisch en eveneens zonder de motieven aan te geven, daarentegen het Nederlandsche infanterie-kader goed noemt, welk generaliseeren door zeer velen wel gewaagd genoemd zal worden.

Ik begeer niet als verdediger mijner collega's op te treden, bij wie de schrijver „meent opgemerkt te hebben, dat liefde voor hun vak, geloof in de toekomst, vertrouwen en toewijding gedaald zijn” (blz. 62); doch wel meen ik te mogen verklaren, dat het een gebiedende eisch is, hunne diensten zóó in te richten, dat zij, die ondanks de schaduwzijden hunne levenstaak in het officiersberoep gevonden hebben, steeds daarbij den noodzakelijken lust en de vereischte opgewektheid kunnen blijven behouden. Dit is gemakkelijk voor hen, die met hun ijver en plichtsbetrachting van den aanvang of aanhoudend lof inoogsten en onderscheidingen genieten; maar voor anderen, die nimmer bewijzen van waardeering ondervinden en desniettemin dag aan dag, met denzelfden goeden geest beziel, hun plicht vervullen, totdat misschien op eens een brevet van mindere geschiktheid hun den nekslag geeft, is het niet zoo'n eenvoudige zaak, steeds dezelfde ambitie te toonen. De wijze van dienen en de aard der diensten staan in nauw verband met elkaar: de

tweede is ontegenzegglijk van de eerste afhankelijk, doch niet minder de eerste van den tweede.

Zooals de Heer S. den dienst van den officier zou willen hebben, wordt nu m. i. te veel de noodzakelijkheid over het hoofd gezien, om aan den militairen werkkring nevens een nuttig ook een aangenaam karakter te geven. „Wanneer ik dagelijks met iemand omga,” zoo lezen wij op blz. 58. „geloof ik mij na zes maanden wel een overtuiging te hebben gevormd omtrent zaakkennis, karaktereigenschappen, optreden, enz., van den bewusten persoon”. Hoe de schrijver zich den omgang tusschen officieren en minderen denkt, blijkt uit de vergelijking, die hij op de volgende bladzijde maakt tusschen dezen en dien van de kostschooljongens met hunne leeraren. Ik voor mij acht dit voortdurend samenzijn — denk eens aan de gevolgen van het wonen der korporaals en manschappen op één kamer — bedenkelijk voor het prestige van den meerdere, en, daar het grootste gedeelte er van wel aan opleiding gewijd zal zijn, te eenen male in strijd met de tegenwoordig van hooger hand gegeven waarschuwing, om het woekeren met den oefeningstijd niet te overdrijven.

De in den hierboven aangehaalden zin voorkomende woorden „zaakkennis, karaktereigenschappen, optreden, enz.” roepen mij onze beoordeelingslijsten voor den geest. Als ik mij eens voorstel, eenmaal diep doordrongen van het groote belang dier staten, en dan geroepen te worden, ze zes maanden na de inlijving der miliciens voor hen in te moeten vullen, dan ben ik overtuigd, dat het beoordeelen van karakter en inborst mij onmogelijk zou zijn, dat ik mij tot het aangeven van den graad van individueele geschiktheid tot het schatten van afstanden, van bruikbaarheid in veld-, patrouille- en ordonnansendienst, en van bekwaamheid in schermen en gymnastiek onbevoegd zou moeten rekenen en dat ik — en dat weegt mij het zwaarste — met de hand op het hart achter het woord „gedisciplineerd” geene gunstige omschrijving zou kunnen plaatsen. Er zijn onderofficieren, met wie ik reeds jaren achtereen aanhoudend — om niet te zeggen dagelijks — in aanraking kom; reeds van hen kost het mij vaak moeite het karakter te qualificeeren; en dat acht de Heer SCHÖNSTEDT mogelijk ten opzichte van miliciens, met wie de omgang naar mijne meening van dien aard is en zal moeten zijn, dat dezen hunnerzijds slechts zeer zelden gelegenheid zullen hebben hunne innerlijke eigenschappen aan den dag te leggen? Het is mij onverklaarbaar. Bovendien vrees ik, dat een „wederzijdsch vertrouwen tusschen bevelhebber en ondergeschikten” — hoe noodzakelijk het ook is —, dat reeds ontstaan moet na een zesmaandschen omgang tusschen meerderen en minderen, later maar al te dikwijls geschokt zal worden.

Wordt bij de vergelijking tusschen korteren en langeren eersten oefentijd niet te veel het doel der opleiding uit het oog verloren? Dat men in 6 maanden tijd den miliciens zooveel onderwijzen kan, dat zij daarna behoorlijk in den gesloten troep en in het verspreide gevecht kunnen optreden, hunne eenvoudigste verplichtingen in den velddienst

kennen en eenigszins hun vuurwapen weten te gebruiken, zou ik niet gaarne ontkennen; ja, ik ga zelfs verder, en beweër, dat hetzelfde wel in nog minder, b.v. 4 maanden, is te bereiken. Indien de korpscommandanten bij het oordeel, dat zij aan het einde van den thans ingetreden zomer over de proef met den 8 maandschen oefentijd moeten uitspreken, hunne eischen niet hooger dan het bovenstaande willen stellen en alleen wenschen af te gaan op den algemeenen indruk, dien de gezamenlijke troep bij gesloten oefeningen, gevechtsexercitiën en manoeuvres op hen maakt, dan kunnen wij wel te voren weten, dat hun rapport gunstig zal zijn. Om aan te toonen, dat zulks echter nooit de bedoeling kan zijn, beroep ik mij al weder op de beoordeelingslijsten, die, zooals de „grondslag van het onderricht” zegt, o.a. „van groot nut zijn bij het op nieuw onder de wapenen komen van miliciens met groot verlot,” en waarvan dus het aanhouden ook mogelijk geacht moet worden na een eersten oefentijd van 8 maanden. Mij dunkt, dat de daarop voorkomende aantekeningen, volgens eer en geweten door pelotons- en compagniescommandanten ingevuld en met hunne handteekening bezegeld, belangrijke gegevens zullen zijn voor het te vormen oordeel over de verkregen resultaten. Blijven er in de kolommen der beoordeelingen veel regels open, omdat zij, die ze daar moeten invullen, zich nog niet in staat achten, hunne meening uit te spreken, dan blijkt daaruit, dat de Heer SCHÖNSTEDT zich misrekend heeft, waar hij van oordeel is, dat zelfs in twee maanden korter eene „overtuiging omtrent zaakkennis, karaktereigenschappen, optreden, enz., van den bewusten persoon” gevormd kan worden; want dat dit niet alleen op den officier slaat, blijkt uit het *wederzijdsch* vertrouwen, dat daarvan het gevolg is. De toekomst zal het leeren.

Doch er is meer. Aangenomen, dat — dank zij een omgang, zooals de Heer S. zich dien voorstelt — kapiteins en luitenants eens bevoegd mochten blijken te zijn, omtrent al de individueele eigenschappen, die in de beoordeelingslijsten voorkomen, een juist en grondig oordeel uit te spreken, en dat ook de hoogere troepenbevelhebbers naar waarheid kunnen verklaren, de geoefendheid dezer lichting niets minder te vinden dan die van vroegere, welke een langeren eersten oefentijd gehad hebben; zou dan daaruit de mogelijkheid en dientengevolge de wenschelijkheid van eene verkorting der eerste opleiding blijken? Naar mijne meening is het doel van de oefening der militia eene legermacht te vormen, die in geval van nood terstond bruikbaar is, en daarom kan eerst later, na twee of na vijf jaar, bij herhalingsoefeningen, een antwoord op de vraag gegeven worden of er gedurende die afwezigheid iets is blijven hangen van het bij eerste opkomst geleerde. Gaarne neem ik het eerste motto over, dat de schrijver der brochure er boven plaatste, en waarin STIELTJES in de eerste plaats „goed geoefend” en „beweegbaar” als noodzakelijke hoedanigheden van een veldleger noemt, waarin de hoofdkracht der verdediging berust. Kan het bovendien „talrijk” zijn, wat na de beide andere eigenschappen vermeld wordt, des te beter, doch dan niet ten koste der geoefendheid.

Wordt de quaestie der quantiteit van meer of zelfs van evenveel belang geacht als de qualiteit, dan vermeen ik, dat wij in het vrijheids- en onafhankelijkheidsgevoel van ons volk voldoende waarborgen hebben, om in de ure des gevaars over genoeg troepen te kunnen beschikken. Een talrijk doch weinig geoefend leger komt de volkswapening nabij; en als wij vergeten zijn, hoe wij deze op gezag van bekende militaire schrijvers vroeger hebben leeren laag schatten, dan zullen wij zeker nog wel genoeg hebben aan onze overtuiging, uit ons gezond verstand voortspruitende, dat troepen, die niet geoefend zijn in het hanteeren der wapenen, niet gehard zijn tegen vermoeienissen en ontberingen, en niet gewend zijn aan de eischen van een ijzeren tucht, geen oorlogs-waarde hebben.

De Heer S. heeft geen weerstand kunnen bieden aan de bij ons veel voorkomende en van eene kleine natie trouwens niet geheel onverklaarbare neiging, om een vergelijkenden blik naar het buitenland te werpen. Doch waarom nu juist, om aan te toonen, dat de kosten der leger-exploïtatie in onze begrootingen te hoog zijn, het oog op België gevestigd? Is daar de militaire waarde van het leger zooveel grooter dan bij ons? Alleen toch in dat geval gaat die vergelijking op. De schrijver zwijgt over Denemarken. Mist hij van dat land dergelijke uitvoerige gegevens, of gevoelde hij, dat hij dan zijn eigen betoog zou verzwakken, wetende dat de opinie in dat leger zelf verre van gunstig is over de geoefendheid der infanterie, waarvan het grootste deel bij eerste opkomst slechts 6 maanden onder de wapenen blijft?

De twee groote Europeesche legers, die oorlogsondervinding uit de laatste helft dezer eeuw hebben, zijn huiverig voor korte eerste oefening. Doch de Heer S. — die wel Hollandsche officieren als getuigen voor zijne zaak oproept, ook al hebben de aanhalingen uit hun werken, zooals ik reeds zeide, ten opzichte van korte eerste oefening weinig of geen waarde — noemt eene uiting van von MOLTKE, die in zijn betoog niet past: een gevleugeld woord en eene opvatting, die als afkomstig van een hoogst kundig generaal wel is waar veel gewicht in de schaal legt, maar daarom nog niet als onomstootelijke waarheid behoeft te worden aangenomen. Een dergelijk geringschattend oordeel zal de schrijver vermoedelijk ook slechts voor den Franschen Generaal LEWAL hebben. Toch laat ik mij daardoor niet weerhouden, de aandacht te vestigen op diens uitgebreide studie, getiteld „Le Danger des Milices”, uit den vorigen en loopenden jaargang van het „Journal des Sciences militaires”, en wel voornamelijk op dat gedeelte, waarin de schrijver daarvan opkomt tegen verschillende pogingen om den dienstdijd te verkorten.

Waar de Heer SCHÖNSTEDT een groot aantal verbeteringen in en voor ons leger wenscht, zal hij niet over eenzaamheid behoeven te klagen; waar hij o. a. een sterker militie-contingent, vooral ter wille der infanterie, noodzakelijkheid acht, zal ieder Nederlandsch officier aan zijne zijde staan; dat wij met korteren *diensdijd* voor nagenoeg hetzelfde geld

het aantal militieplichtigen kunnen uitbreiden, zal iedereen duidelijk zijn, ook zonder de staten, kosten-berekeningen, organisatie-kantlijnen en wat dies meer zij, van den schrijver. Doch dat wij, door den eersten *oefentijd* voor een deel der militie juist op 6 maanden te stellen, een goed ge-oefend, schietvaardig en vooral behoorlijk gedisciplineerd hoofdwapen zouden krijgen, dat wij met rechtmatigen trots „De Nederlandsche Infanterie” zouden willen noemen, dat schijnt mij na de lezing der beschouwingen nog even twijfelachtig toe als daarvóór. Nu bovendien de brochure m. i. met betrekking tot het tijdstip harer verschijning ontijdig en uit een disciplinair oogpunt hier en daar bedenkelijk is, schaar ik mij onder hen, die voor den Luitenant SCHÖNSTEDT, hoeveel werkkraacht en studiezin ook weer uit dezen arbeid spreken, vreezen en voor ons leger hopen, dat zijne poging tot het winnen van aanhangers voor zijn stelsel eene mislukte zal blijken geweest te zijn.

's Gravenhage, April 1898.

D. M. E. DE RIDDER,
*Eerste-Luitenant van het Regiment
Grenadiers en Jagers.*

De Nederlandsche Infanterie.

Naar aanleiding van de bij „DE GEBROEDERS VAN CLEEF” te 's-Gravenhage uitgekomene brochure, getiteld: „De Nederlandsche Infanterie,” met het doel: „Poging tot het winnen van aanhangers voor een stelsel van uitgebreider militie-contingent met een eersten oefentijd van zes maanden voor het wapen der Infanterie”, door W. C. SCHÖNSTEDT, Eerste-Luitenant-Adjutant der Grenadiers, wordt de gastvrijheid van *De (n) Militaire (n) Spectator* ingeroepen om den inhoud dier brochure nader te beschouwen.

Wat het eerste gedeelte der poging betreft, d. w. z. aanhangers te verkrijgen voor uitgebreider militie-contingent, de citaten, voorkomende in de eerste 26 bladzijden der brochure, bewijzen genoegzaam dat reeds geruimen tijd de sterkte van ons leger onvoldoende geacht wordt en een uitbreiding gebiedend noodzakelijk is. Dat die uitbreiding in hoofdzaak niet anders verkregen kan worden dan door het militie-contingent grooter te maken, zal weinig tegenspraak uitlokken. Maar een uitbreiding, verkregen door aan de infanterie een oefeningstijd te geven van 6 maanden, zouden wij ten diepste betreuren, te meer, daar, zelfs blijvende binnen de perken der tegenwoordige begrooting, de oplossing in eene andere richting kan worden gevonden.

De schrijver ¹⁾ begrijpt terecht dat vele zijner lezers het hoofd zullen schudden, maar hij vraagt van die hoofdschudders cijfers, ofschoon hij zelf in het tweede gedeelte zijner brochure, dat voornamelijk ten doel heeft aanhangers voor 6 maanden oefentijd te winnen, weinig met cijfers aantoot en zijne meening in hoofdzaak door tal van beschouwingen en het stellen van vragen bij anderen tracht ingang te doen vinden.

De door hem gebruikte cijfers zullen aan een onderzoek worden onderworpen; al zijne beschouwingen en vragen te volgen of te beantwoorden zou misbruik maken zijn van de verleende gastvrijheid; hier en daar zullen er evenwel grepen uit gedaan worden.

De schrijver meent in zes maanden een vredessoldaat te kunnen vormen, gaarne wordt hem dit toegegeven en zelfs beweerd dat daarvoor geen 6 maanden oefening noodig zijn; dit bewijst onze tegenwoordige opleiding, althans die der laatste jaren.

Op 15 Juli gaat het grootste gedeelte van het blijvende gedeelte met

¹⁾ Hiermede wordt de schrijver van de genoemde brochure bedoeld.

groot verlof en wordt de nieuw aangekomene lichte, na een oefentijd van 4 maanden, dienstdoende gebracht. Nu begint men te plukken van den volgeladen boom; of het ooft rijp genoeg is, daar wordt niet naar gevraagd. Het voor oefening beschikbare aantal manschappen vermindert zóó aanmerkelijk en wordt zóó afwisselend, dat van stelselmatige oefening geen sprake meer is, ja de middagoefeningen zelf illusoir worden. Na 15 Juli doen onze miliciens werkelijk alle verrichtingen, die men in vredestijd van hen eischt.

Volgens schrijvers meening moeten alleen vredessoldaten gevormd worden, vormt zich de oorlogssoldaat slechts in de harde en ruwe school van den oorlog en kweekt men dien niet in vredestijd. Om deze meening klem bij te zetten, wordt een stuk van het VIII^{ste} deel van de krijgsgeschiedkundige geschriften van Generaal KNOOP aangehaald.

Gaarne wordt erkend, dat de schrijver zich in goed gezelschap beweegt en dat de kundigheden van den Generaal KNOOP in het minst niet in twijfel getrokken worden, maar, waar de woorden van een NAPOLEON en een VON MOLTKE — woorden, die eveneens betrekking hebben op een korten oefentijd, maar in tegengestelden zin, — door den schrijver als *geveugeld* aangemerkt worden, daar kunnen die van den Generaal KNOOP evenmin als axioma's aangenomen worden, en dit te minder daar hier een artikel bedoeld wordt van het jaar 1863, dus vóór bijna alle Europeesche oorlogen van den hedendaagschen tijd. Is er nu reden nog te mogen aannemen, dat wat *toen* geschreven werd door Generaal KNOOP *nu nog* door hem zelf zou worden onderschreven? Les idées marchent! Niet waar? NAPOLEON en VON MOLTKE kenden den oorlog; de Generaal KNOOP niet, dank zij den tijd waarin hij heeft geleefd; dit over het hoofd te zien, welke meening men ook toegedaan mocht zijn, is onbillijk.

Wordt de Generaal KNOOP door den schrijver ten behoeve van zijn pleidooi voor 6 maanden oefentijd aangehaald, — zonder bij vreemde deskundigen in de leer te gaan, valt het niet moeielijk de meening te doen staven, dat een *oefentijd* van 12 maanden noodig is. Eene verwijzing naar de denkbeelden van DE ROO VAN ALDERWERELT is daarvoor voldoende en dien militairen deskundige mag zeker het verwijt niet treffen niet met zijn tijd te zijn medegegaan en zijn oogen slechts gericht te hebben gehad op toestanden in den vreemde.

Wat door een oorlogssoldaat verstaan wordt, zegt de brochure niet, daar is alleen sprake van vredessoldaten, maar de eischen, die aan een voldoende geoefend soldaat gesteld moeten worden, zijn zoo hoog dat zij de volmaaktheid nabij komen.

Hoe men dé te vormen soldaten wil noemen, doet weinig ter zake, maar het doel zal steeds moeten wezen hen voor den oorlog geschikt te maken; reeds in de eerste dagen van den oorlog toch moet het leger in staat wezen met vertrouwen den strijd te kunnen aanbinden.

Dat het mogelijk is om reeds in vredestijd een leger zoo te vormen dat het voor den oorlog geschikt is, bewijst de geschiedenis. Ik wensch hierbij te wijzen naar hetgeen Pruisen te dien opzichte gedaan heeft, voordat het den strijd om de hegemonie in Duitschland aanging.

Geen Prussomanie beheerscht mij hierbij, ook begrijp ik zeer goed dat hetgeen op militair gebied in andere landen gedaan wordt, door ons niet altijd nagevolgd kan worden, maar wel is het verstandig het goede over te nemen waar het te vinden is. Leering te willen trekken uit hetgeen Nederland op militair gebied gewrocht heeft, is over het algemeen niet bemoedigend, al wordt gaarne erkend, dat in onze recrutenopleiding in de laatste jaren eenige verbetering is waar te nemen, een verbetering die trouwens ook weer van onze naburen is afgekeken.

Na 1815 heeft Pruisen nagenoeg 40 jaren onafgebroken van den vrede mogen genieten; oorlogsondervinding heeft het leger gedurende dien tijd niet kunnen opdoen, toch was het, toen het daartoe geroepen werd, volkomen in staat de belangen der monarchie te verdedigen, zelf tegen legers, o. a. het Oostenrijksche, waaraan men oorlogsondervinding toen niet kon ontzeggen. Niet alleen aan den langen diensttijd, met daarmede gepaard gaande goede oefening moet het verkregen succes toegeschreven worden, — want ook het Pruisische leger heeft, als ieder ander leger, zijn lijdensgeschiedenis moeten doormaken en te worstelen gehad met de tegenwerking van de volksvertegenwoordiging; eerst bij de reorganisatie van 1859 en toen nog slechts langzamerhand werd het begiftigd met voldoende kaders en eene voldoende vredessterkte, terwijl eerst kort te voren de diensttijd van 2 op 3 jaar was gebracht, — maar vooral aan een anderen factor, die zeer veel bijgedragen heeft om het voor de oorlogstaak geschikt te maken. Die factor is n.l. dat het legerbestuur er in geslaagd is in vollen vrede bij het leger een initiatief aan te kweeken, dat in den strijd niet gemist heeft zijn rente af te werpen. Hoe is het bij ons met dat initiatief gesteld? Zijn wij, niettegenstaande aanschrijvingen van hoogerhand daarover den troep aanhoudend bereiken, met het initiatief er veel op vooruitgegaan?

De bezwaren, tegen een korten oefentijd aangevoerd, worden terecht van tweeërlei soort genoemd; in de eerste plaats betreffen zij de geoefendheid der manschappen, vervolgens de vorming van het kader.

Hooge eischen worden, zooals reeds opgemerkt werd, door den schrijver aan een voldoende geoefend soldaat gesteld en, om aan te toonen dat 6 maanden oefentijd en verblijf onder de wapenen daarvoor voldoende zijn, worden onder verschillende letters de volgende zaken behandeld.

a. Discipline.

Hier worden door den schrijver beschouwingen gegeven, wat hij verstaat door discipline en op welke wijze hij die discipline gehandhaafd wil hebben. Of die beschouwingen door iedereen zonder voorbehoud als de zijnen aangenomen zullen worden en of de opvattingen van den schrijver omtrent handhaving van discipline altijd consequent toegepast kunnen en mogen worden, betwijfelen wij zeer. Maar daarover lang uit te weiden, heeft weinig practisch nut, men kan daar andere beschouwingen tegenover stellen, het blijven evenwel beschouwingen.

Toch kan niet nagelaten worden, alvorens van de discipline af te stappen, enkele opmerkingen te maken omtrent de vergelijking der compagnieën *P* en *Q* en de conclusiën, die daaruit getrokken worden. Men heeft hier voorgesteld een ideaal kapitein, zooals de schrijver zich dien voorstelt, en een prul. Terwijl de eerste van zijne compagnie in den beschikbaren tijd maakt wat er van te maken is, verknoeit de tweede zijn tijd en daarmee de daarin te verkrijgen oefening. Maar de compagnieën worden niet alleen gecommandeerd door zulke *P*'s en *Q*'s; van beide uitersten worden er weinig aangetroffen en wat de laatsten betreft, zooals te hopen is, zelfs zeer weinig, verreweg het grootste gedeelte ligt er tusschen in. Ook bij de oefening van miliciens en bij het gereedmaken van dezen tot hunne oorlogstaak moet men, wil men geen fouten maken, met gemiddelde krachten rekening houden.

De schrijver wijdt eenige beschouwingen aan eene strengere discipline dan de tegenwoordige, die hij noodzakelijk acht bij zijn zesmaandschen eersten oefentijd.

De geest van een officierskorps, van een leger, ja van een volk, is niet zoo gemakkelijk te wijzigen, dat door het schrijven van een brochure en zelfs door aanschrijvingen van hoogerhand er op eens een geheele verandering in komt. Dit over het hoofd te zien is m. i. een groote fout. Komt die strengere krijgstucht niet, dan is men natuurlijk bij zes maanden dienst in slechtere conditie dan bij elken langeren dienstdienst.

Dat men op het slagveld liever mannen aanvoert, die zes maanden streng gediend hebben, dan soldaten die twee jaar lang verknoeid zijn, is natuurlijk, maar is daarmee op eenige wijze aangetoond, dat bij een gemiddeld peil van militaire opvoeders, ja zelfs bij een ideaal peil, een eerste oefentijd van zes maanden voldoende is?

b. Opleiding tot schutter.

Het groote bezwaar tegen een korten oefentijd, de onmogelijkheid om in zulk een tijd goede schutters te vormen, wordt door den schrijver nagegaan.

In de volgende zinsnede: „Welke manschappen hebt gij liever in uw tirailleurlinie: soldaten die op de schietbaan goed schieten en die in de gevechtlinie blijken geven van weinig vuurdiscipline, of soldaten die iets minder goed schieten, maar die blijken een hooge mate van discipline in het vuur te bezitten?” doet hij m. i. een eigenaardige vraag aan ieder infanterie-officier. Het antwoord ligt voor de hand, natuurlijk zal iedereen in de tirailleurlinie liever soldaten hebben, die blijken geven van een hooge mate van vuurdiscipline, zij 't ook dat zij minder goed schieten, dan soldaten, die op de schietbaan goed schieten en waarbij vuurdiscipline ontbreekt, maar ik voeg er bij nog liever goede schutters met goede vuurdiscipline. Geloof de schrijver dan niet, dat goede schutters, die vertrouwen in hun geweer hebben, betere waarborgen voor het betoonen van eene strenge vuurdiscipline zullen geven, dan minder geoefende schutters? Zal de beantwoording dezer vraag ons iets nader brengen tot het doel van den schrijver, n. l. tot korten oefentijd?

Zoo ook de m. i. zonderlinge conclusie, dat, al brengt men het bij langeren diensttijd tot scherpschutter, dit volstrekt nog geen bewijs is dat men beter schiet dan een schutter, die b. v. slechts 4 maanden dienst had, om de eenvoudige reden dat laatstgenoemde de gelegenheid miste om alle oefeningen te doorloopen. Welnu, geeft hem de gelegenheid om zich verder in het schieten te oefenen, dan verkrijgt men het volstrekt bewijs en laat de schietoefeningen niet na 4 of 6 maanden eindigen. Wat heeft men aan menschen, die alleen *beloven* goede schutters te worden? Aanleg moet ook ontwikkeld worden!

Dat dit werkelijk plaats heeft, kan men inderdaad ook zelfs bij onzen troep bespeuren, indien men eens het oog vestigt op het kader. Veelal treft men juist uitstekende schutters aan onder de oudere onderofficieren, die deze vaardigheid op den duur door lange oefening verkregen hebben.

De schrijver baseert zijne redeneering ook op de geringe waarde, die het individueel juistheidsvuur op het gevechtveld heeft. Hierin gaat hij m. i. te ver. Het herhaald succes der Transvaalsche Boeren op de Engelsche geregelde troepen en avonturiers is grootendeels alleen toe te schrijven aan hun juist individueel schieten. Ook leze de schrijver het met groot talent geschreven opstel van den Kapitein L. J. H. HABBEMA, in *De Militaire Spectator* van Maart jl., die aan het individueel vuur op goede motieven juist den voorrang toekent.

Nu de uitkomsten der schietregisters! Uit de verkregen uitkomsten van het door den schrijver bedoelde bataljon, schoten het best de miliciens, die *pas drie maanden onder de wapenen waren*, vervolgens het kader, daarna de miliciens, die met groot verlof waren geweest, en ten slotte kwamen de miliciens, die gedurende een jaar doorlopend(?) geoefend waren.

Bij het lezen dier woorden nam ik het schietregister mijner compagnie ter hand en vond eveneens voor de oefening A⁴ de volgende uitkomsten:

Kader- en vrijwilligers in de klassen B. en C.			Mil.lichting '96, nog in April onder de wapenen.			Mil. lichting '97 na 3 maanden gem. dienst.			Mil. lichting '94 (a), '93 (b) voor herhalingsoefeningen onder de wapenen.		
Aantal schutters.	Aantal treffers.	Gem. aantal treffers.	Aantal schutters.	Aantal treffers.	Gem. aantal treffers.	Aantal schutters.	Aantal treffers.	Gem. aantal treffers.	Aantal schutters.	Aantal treffers.	Gem. aantal treffers.
20	81	4.05	21	86	4.10	38	146	3.84	34	118	3.41 (a)
									31	125	4.00 (b)

Volgens die uitkomsten schoten het best *de miliciens, die ruim een jaar diensttijd hadden*, daarna het kader, dan de lichting '93., vervolgens de miliciens, die drie maanden onder de wapen waren, en ten slotte de lichting '94.

De uitkomsten door den schrijver en mij aangehaald, beide uit de schietregisters geput, verschillen aanmerkelijk; dus ook de conclusiën moeten zich wijzigen, — maar zij verschillen niet voor de miliciens der herhalingsoefeningen, — volgens beider uitkomsten toch schieten van de miliciens, die met groot verlot zijn geweest, het best die het langst wegbleven. Zou men nu, dit laatste bewerende, ernstig gelooven, dat eene zoodanige conclusie ingang zou vinden? Is de beoordeeling van éene oefening voldoende om daaruit een gegronde conclusie te trekken? Moet nu die conclusie, waarbij slechts getallen als maatstaf worden genomen, den schrijver een voor hem bevredigende oplossing geven op zijn vraag: „Waar blijft nu de redeneering, dat men het in enkele maanden niet tot voldoende schietvaardigheid kan brengen?”

Het blijft gevaarlijk conclusiën af te leiden uit bloote getallen, wanneer ook andere factoren, die er invloed op uitoefenen, buiten rekening worden gelaten. En die factoren zijn hier legio, zooals: de persoon, met de leiding der oefening belast; weergesteldheid; de baan, waarop geschoten wordt; de omstandigheid, dat miliciens, die voor het eerst de oefening *A*⁴ verrichten, nog in de periode verkeerden, dat iedereen hen, zooals de Overste BUIJS dat uitdrukt, voor struikelen behoedt en dat voor hen deze oefening voorafgegaan wordt door eene soortgelijke met losse patronen en zij dus voor die oefening eenigszins getraind zijn, enz., enz.

Neen, trots alle staatjes en beschouwingen blijft „oefening kweekt kennis” nog steeds waar!

Met den schrijver ben ik het volkomen eens, dat het zwaartepunt der schietopleiding in het aankweken van een strenge vuurdiscipline gezocht en daaraan meer waarde gehecht moet worden dan aan de kunst van fijn schieten, maar het aankweken van vuurdiscipline vereischt ook tijd en zelfs veel tijd. Het beoefenen der vuurdiscipline moet voorafgegaan worden door individueele schietoefeningen, en, om aan deze deel te kunnen nemen, moet de man voldoende het gebruik van het geweer kennen en voldoende elementaire instructie hebben gehad. Is de periode aangebroken om hem, zooals het Reglement dit zegt, de vuurdiscipline in te prenten, dan zijn daarvoor ook weer vele en afwisselende oefeningen noodig. De overtuiging van den schrijver, dat in zes maanden een milicien meer dan voldoende oefening kan hebben voor de vuurleiding, die op het *gevechtveld* wordt vereischt, deel ik dan ook niet. Die vuurleiding-taak der officieren en het kader toch eischt niet alleen goede theoretische voorbereiding, maar ook degelijke practische oefening; voor het laatste zijn weer menschen noodig en zes maanden oefentijd tevens dienstbaar te maken aan opleiding en voldoende oefening van miliciens, oefening van kader en officieren

vorming van afstandschatters, enz., komt mij beslist te kort voor. Zes maanden hebben slechts 26 weken en een week heeft slechts $5\frac{1}{2}$ oefeningsdagen, in het geheel zijn dus beschikbaar 143 dagen, daarvan 4 feestdagen en 3 paradedagen aftrekkende, blijft een totaal van 136 oefeningsdagen, en in dien tijd onze miliciens voor hunne oorlogstaak geschikt te kunnen maken, geloove wie het wil!

Dat bij ons de schietoefeningen niet in de goede richting bewogen worden, het beoefenen der vuurleiding geheel onvoldoende is en nagenoeg niets aan vorming van vuurleiders gedaan wordt, is ongelukkig waar genoeg.

Maar juist weder die gebrekkige opleiding van officieren en kader in de vuurleiding vindt haren grond in den nu reeds korten oefentijd en de geringe vredessterkte, waardoor de gelegenheid tot het houden van deze oefeningen bij den troep zelf gering is. En bij dien troep juist moet men vuurleiders vormen. Bij een schietschool, onder geheel abnormale omstandigheden en met betrekkelijk ideaal personeel zou men soms wel wat geflatteerde uitkomsten verkrijgen. Neen, niet enkelen, maar allen, die het vuur moeten leiden, behooren er in geoefend te worden en om hiertoe te geraken, moet men een troep hebben, waarbij zulks mogelijk is. Hoe dit met een oefentijd van zes maanden mogelijk zal zijn, wil ik niet beschrijven, maar wel constateeren, dat geen verbetering, maar wel vermindering in dit opzicht te verwachten is.

c. *Andere oefeningen.*

De schrijver zegt, dat een soldaat weinig behoeft te kennen; theoretisch zeg ik met hem: „ja,” maar practisch moet hij betrekkelijk veel kennen.

In het Antwoord der Regeering op het Verslag der Tweede Kamer over de wet van den Persoonlijken Dienstplicht, wordt door haar bijzondere aandacht er op gevestigd, dat bij de hedendaagsche krijgsvvoering, veel meer dan vroeger, *kennis en zelfstandigheid* ook bij ieder individu van het leger geëischt worden. Komen nu allen, ook na de invoering van den persoonlijken dienstplicht, met die eigenschappen in het leger aan? *Verreweg* het grootste gedeelte niet, dus die eigenschappen moeten aangekweekt worden en dit vereischt meer tijd, dan de schrijver gelooft, vooral voor ons, waar men tot dusverre er nog zoo weinig in geslaagd is zelfstandigheid op te wekken.

Een der — ook door den schrijver genoemde — hoofdoorwaarden voor de vorming van voldoende geoefende soldaten, is te kunnen beschikken over *goed* kader, en nu komen wij aan het tweede bezwaar der tegenstanders van korten oefentijd, de vorming van het kader.

Met den schrijver zeg ik ook, dat het Nederlandsche infanterie-kader goed is, maar, het is te weinig practisch opgeleid en om het practisch te kunnen opleiden zijn wederom soldaten noodig. Zal men die in voldoende aantallen hebben, wanneer de miliciens, na 6 maanden verblijf onder de wapenen, met groot verlot worden gezonden en de infanterie

georganiseerd wordt, zooals de schrijver het in zijne kantlijnen aangeeft?

Volgens de kantlijnen blijven van 1 October—1 April per regiment onder de wapenen ééne compagnie vrijwilligers van 150 man en ééne compagnie werkers. Voor de kadervorming komen zeker alleen in aanmerking de vrijwilligers. Hoeveel vragen wij? want wacht- en andere diensten, hoe men die ook beperkt, zullen dagelijks een aantal aan die vorming onttrekken. Wat blijft er bij de ruim 17 bataljons, die van de staven der regimenten gedetacheerd zijn?

Naar mijne meening zou er in Nederland volgens schrijvers plannen gedurende ruim de helft van het jaar geen leger bestaan, slechts kader-scholen en corveeërs. Wordt het mobiliseeren van ons leger daardoor niet ernstig in gevaar gebracht? Zou het nog aan iemand gegeven kunnen zijn hieruit een bruikbaar mobilisatieplan te ontwerpen? En aan een andere zijde: geeft het leger gedurende dat groote halve jaar eenigen steun aan het gezag bij mogelijk opkomende binnenlandsche onweërs-wolken? Steeds werd dit terecht als een der verplichtingen van het leger aangemerkt!

De kadervorming heeft bij den staf van het regiment plaats, dus tegen 1 October algemeene kaderverhuizing daarheen en tegen 1 April weer terug, ook officieren moeten in die volksverhuizing deelen. Behalve officieren moeten \pm 1000 man tweemaal en \pm 275 eenmaal 's jaars verplaatst worden; de kosten daarvan zouden niet medevallen.

Acht de schrijver voorts het aantal vrijwilligers, dat er voor beschikbaar blijft, voldoende om daarmede 140 onderofficieren en 180 korporaals per regiment niet alleen practisch te oefenen, maar ook kader voor een hooger grad op te leiden en \pm 80 man militie-kader te vormen? Ik, voor mij, beantwoord die vraag beslist ontkennend; op die wijze kan men geen *goed* kader vormen; aan een der hoofdvoorwaarden voor de vorming van soldaten wordt dan niet voldaan.

Maar er is meer, kan men blijven rekenen op de bruikbaarheid van een officierskorps, hoe hoog het ook gestaan mocht hebben, dat gedurende zooveel tijd weinig of niet met den troep omgaat, dat slechts gedurende drie à vier maanden aan de jonge miliciens de meest elementaire zaken moet leeren, om daarna nog gedurende twee maanden althans iets te kunnen doen, wat lijkt op oefening in tactisch gebruik en tactische bruikbaarheid.

Men vergete het toch niet, het militaire is een practisch vak, dat na voldoende voorbereiding in de theorie ook practische toepassing moet vinden. Alle officieren, zelfs de besten, hebben voor hun rang onderhoud en voor een hooger rang leering in de practijk noodig. Hierbij verwacht ik wel de opmerking, en nu dan? Ik zal niet de verdediger zijn van de tegenwoordige opleiding van kader en officieren. Dat het beter kan, staat vast. Juist die wintermaanden moesten er voor gebruikt worden. Bij een zesmaandschen oefentijd is dat natuurlijk onmogelijk en moet men wel zijn toevlucht nemen tot allerhande theorieën van soms vrij twijfelachtig nut; tot een in kunstenmakerij ontaardende gym-

nastiek; tot schermen met wapens, waarmede men niet in het gevecht bewapend zal zijn; enz.

Men kan van dien korten oefentijd dan ook slechts een aanmerkelijken achteruitgang van de bruikbaarheid van het kader verwachten, en dit zowel van de onderofficieren en korporaals, als van de officieren, dus eene vermindering van de bruikbaarheid van het leger.

Reeds nu heeft het klein aantal voor den dienst beschikbare manschappen in dezen winter zijn invloed doen gelden; de practische bruikbaarheid van het kader is er niet op vooruitgegaan en op den goeden geest, vooral der korporaals, heeft het een nadeeligen invloed gehad. In die opvatting sta ik niet alleen; hier en daar in mijn kring, dit punt ter sprake brengende, was men het vrijwel met mij eens.

Weet de schrijver dat zelf ook niet? Weet hij niet, dat juist als het waar is, dat in het leger de liefde voor het vak, het geloof in de toekomst, het vertrouwen en de toewijding gedaald zijn, dit toe te schrijven is aan de herhaalde teleurstelling ondervonden in de verwachting van verbetering van dat leger, in de laatste jaren door de helaas! gebrachte wijziging in de practijk onzer militaire pensioenwetten en zeker niet het minst juist door de invoering der langdurige winterverloven? Steeds heb ik geconstateerd, dat de tijding „de militie moet met winterverlof” nimmer door de officieren en het kader met vreugde werd begroet. Naar mijne meening pleit juist dit feit voor den goeden geest, die beide soorten van aanvoerders van de Nederlandsche infanterie bezielt, dat zij met leedwezen hun halfgeoeffende soldaten zien heengaan, waardoor aan hunnen werkkring, hunne levenstaak feitelijk de reden van bestaan wordt ontnomen.

Ook weet ik dat de onderofficieren zich steeds verheugen op de opkomst der militie, dan begint het leven in de brouwerij weer, de vervelende theorieën zijn gedaan, men voelt dat men in zijn jeugd een practisch vak koos en niet dat van leeraar of leerling in pseudo militaire geleerdheid. Heeft de schrijver, die zich zoo beroemt op eene goede kaderopleiding, dit nooit opgemerkt?

Maar hoe kon het ook anders, de korporaals konden alleen beziggehouden worden; bij oefeningen traden zij in den regel niet anders op dan in het gelid, zelfs is het voorgekomen bij een oefening, die ik medemaakte, dat een sectie door onderofficieren gevormd werd en aan den staart van den troep moest medemarcheeren.

Is dit opwekkend voor het prestige en den goeden geest? Kan men onder zulke omstandigheden initiatief bij het kader opwekken? Een langdurige vrede mag geen beletsel voor het aankweeken van initiatief zijn en wanneer men dit maar *ernstig* wil, behoeft zulks ook niet.

Nog een enkele opmerking over het militie-kader. In de 6 maanden oefentijd wil de schrijver zeer terecht geen kaderopleiding, deze begint dus na 1 October. Als ik mij niet vergis bedoelt de schrijver per regiment 80 miliciens op te leiden voor korporaal, en van die 80, 20 tot sergeant; de opleiding voor den korporaal duurt 3 maanden, hij wordt dan

aangesteld en met groot verlof gezonden, $\frac{1}{4}$ der korporaals blijft nu nog 3 maanden langer voor hunne opleiding tot sergeant, zij worden daarna tot sergeant aangesteld en dan ook met groot verlof gezonden. Noch de korporaals, noch de sergeanten doen in hunne resp. graden eenigen dienst vóór zij met groot verlof gaan, alleen bij de herhalings-oefeningen 2×3 weken treden zij zooveel mogelijk in hunne graden op. Welke geringe eischen men ook aan het militie-kader mag stellen, op zulk kader kan men toch geen vertrouwen stellen en de fundamenten zijn te broos om daar nog militie-officieren uit te vormen.

Verder worden in het 2e jaar militie-sergeanten — zij hebben dan in dien graad nog geen dag dienst gedaan — gedurende 6 wintermaanden opgeleid voor militie-luitenant. Waar worden nu de menschen vandaan gehaald, noodig voor die opleiding? Het kan toch niet de bedoeling zijn, alleen met een theoretische opleiding te volstaan? Ach Heer!, ach Heer! geef ons toch een beetje practijk meer!

De schrijver begeeft zich naar mijne meening bij de kaderopleiding weder in het ideale.

De groote vraag blijft toch, of men een voldoende aantal miliciens zal vinden, die genegen zijn langer te blijven dienen alleen met het doel om tot kader te worden opgeleid. Dat er eenigen zullen zijn kan men wel aannemen, maar een honderdtal per regiment, is te betwijfelen.

Juist die kaderopleiding is het zwakste punt bij alle voorstanders van een korten eersten oefentijd; zij gaan het óf ongeveer stilzwijgend voorbij, óf trachten het op te lossen door vóór- en na-oefeningen buiten het leger.

Behalve al de groote voordeelen, die kunnen voortspruiten uit een langeren oefentijd van minstens één jaar, als discipline, schietvaardigheid en geoefendheid, is misschien wel een der grootste dit, dat hierdoor juist meer zekerheid van kadervorming uit de militie verkregen wordt. Dat deze van groot belang is voor 's lands weerbaarheid, behoeft geen be-toog, vormt men geen of weinig kader uit de militie, zooals naar mijne meening het noodwendig gevolg zal zijn van den korten oefentijd van den schrijver, dan zal uit een militair oogpunt de voornaamste reden vervallen van de invoering van den persoonlijken dienstplicht.

Dat eenvoudige voorschriften en reglementen ook een hoofdvoorwaarde zijn voor de vorming van militie en kader, stem ik volkomen in. Dat zij voor vereenvoudiging vatbaar zijn, zal bijna iedereen erkennen en dankbaar mag het leger dan ook die officieren zijn, die trachten daarin verbetering te brengen. Dat het denkbeeld van den schrijver om het ontwerpen van vereenvoudigingen alleen op te dragen aan officieren die de mogelijkheid erkennen om in zes maanden een milicien vol-doende te oefenen, wel wat exclusief is, behoeft ik verder niet aan te toonen.

Met de wijze waarop de oefeningen geleid moeten worden en dat hierbij zooveel mogelijk gevechtstoestanden moeten voorgesteld worden, zal ieder zich met den schrijver kunnen vereenigen, en gelukkig kunnen

wij er bijvoegen, dat reeds vrij algemeen deze wijze van oefening gevolgd wordt, althans voor zoover de middelen er zijn en er geoefend kan worden, maar of de invoering van een zesmaandschen oefentijd meer tijd en middelen zal brengen voor deze practische wijze van oefenen wordt zeer betwijfeld.

Ofschoon niet geheel beamende, dat het gemiddelde oefeningspeil onzer *tegenwoordige* infanterie lager staat dan van die, welke de schrijver denkt te vormen, geef ik toe dat dit gemiddelde peil hooger kan zijn.

Dat eerst de langdurige verloven en daarna het verkorten van den diensttijd het gemiddelde oefeningspeil der lichting '97 heeft doen dalen is zeker, maar dit verwijt treft niet zoozeer het wapen der infanterie; de oefeningen toch konden niet tot haar recht komen. Maar wel treft het wapen der infanterie het verwijt, dat, toen de vorige Minister van Oorlog brak met het stelsel van langdurige verloven, er om zoo te zeggen niets gedaan is om het oefeningspeil zoo hoog mogelijk op te voeren en men de oude sleur is blijven volgen ¹⁾. Dat men dit nagelaten heeft, is, zoo zacht mogelijk uitgedrukt, onverklaarbaar en heeft veel kwaad gesticht. Niet alleen dat daardoor duizenden improductief zijn uitgegeven geworden, maar wat nog veel erger is, niet alleen bij het groote publiek, maar ook in militaire kringen heeft het denkbeeld ingang gevonden, dat het in dienst houden der lichting des winters onnoodig is, met dat gevolg dat wij nu naar een korten diensttijd sturen, die de Nederlandsche infanterie minder bruikbaar zal maken voor de vervulling van hare oorlogstaak.

d. Moreel.

Wederzijdsch vertrouwen tusschen bevelhebber en ondergeschikten, wordt door den schrijver terecht beschouwd als een eisch voor het welslagen van elke oorlogshandeling.

De officier moet ook de overtuiging hebben dat zijne aanwijzingen en bevelen snel en juist zullen worden uitgevoerd en wanneer de minderen door hem zijn opgeleid, dan *moet* hij die overtuiging hebben, anders is de opleiding niet goed geweest. Om dat vertrouwen te doen ontstaan, ook van den officier in den mindere, acht de schrijver 6 maanden voldoende en zij, die zes maanden daarvoor ontoereikend achten, ontvangen van hem (schrijver) gracieus een brevet van onbekwaamheid. Nu, gaarne neem ik daarvoor een brevet van onbekwaamheid van den schrijver aan, maar laat hij een groot aantal van die brevetten gereed houden, want hij zal met kwistige hand moeten uitreiken.

Niet *eenige* gevoelens van militair besef, van vaandelliefde, moed en wilskracht moet men den milicien bijbrengen, maar die gevoelens moeten voldoende zijn, en het hangen in de chambrée van schijfbeelden van Duitsche, Engelsche of Oostenrijksche soldaten zal werkelijk geen

¹⁾ Zie o. a. het artikel: „Winterdienst en Kaderopleiding bij de Infanterie”. Mil. Gids, 1897, blz. 65

beletsel opleveren om die gevoelens te ontwikkelen, want noch bij het korps, waar schrijver en ik het voorrecht hebben te dienen, noch bij andere korpsen is dit zoo algemeen, als hij het wil doen voorkomen; hierin is hij zeker niet van overdrijving vrij te pleiten; ook de meening dat, wat in 6 maanden daaromtrent niet gedaan kan worden, na 12 of 17 maanden ook ver te zoeken zal zijn, laten wij gerust voor zijne rekening.

Om de jonge miliciens der Brigade BYLANDT als een pleidooi voor 6 maanden dienst te kunnen aanhalen, is het noodig na te gaan of de omstandigheden waaronder die miliciens en de tegenwoordige verkeerren, wel dezelfde zijn.

Vooreerst mag men niet aannemen, dat de bataljons nationale militie in Juni 1815 den korten diensttijd hadden, dien de schrijver voor onze infanterie wenscht. Dan werden zij voor een groot deel aangevoerd door officieren, die den oorlog kenden, en door kader, dat men evenmin oorlogsondervinding mag ontzeggen, bovendien was bij de Brigade een kern ingedeeld, bestaande uit linietroepen en jagers, en eindelijk verschilde de toenmalige wijze van optreden in het gevecht aanmerkelijk met de tegenwoordige. Trad de soldaat in 1815 in den regel op in rij en gelid en onder onmiddellijk bereik en bevel van zijn officieren en kader, op den huidigen dag vergt men veel van eigen handelen en nadenken; verder geboren en opgevoed in moeilijke tijden, hadden de miliciens van BIJLANDT reeds bij hunne inlijving meer geschiktheid voor den militairen dienst dan onze tegenwoordige militie ¹⁾.

Maar zelfs eens aangenomen dat er bij die Brigade vele jonge, kort geoefende soldaten waren, dan is het niet te vergeten, dat zij dien korten oefentijd toch ook pas gehad hadden en niet geruimen tijd met groot verlot geweest waren. Zonder twijfel is dit een zeer zwak punt in schrijvers betoog en het mag zelfs groote bevreemding opwekken, dat de schrijver dezen factor, die toch zeker veel gewicht in de schaal legt, geheel en al over het hoofd heeft gezien. De waarde van een militieleger wordt, afgezien van de oefening, bepaald door den duur van den eersten oefentijd en door het aantal jaren, dat men geacht kan worden de verkregen kennis nog te bezitten, ten einde met goed gevolg in het leger in eerste linie op te treden. Dat de laatste factor weinig invloed zou uitoefenen is niet aan te nemen. Zelfs al ware een oefentijd van zes maanden voldoende om direct daarop met die geoefende miliciens te velde te gaan, dan is een surplus van goed besteden diensttijd noodig, om de mogelijkheid te doen ontstaan die verkregen kennis nog over tal van jaren te behouden.

¹⁾ *Noot der redactie.* De voortstelling van dit wapenfeit, door den Heer SCHÖNSTEDT gegeven, is bovendien geheel bezijden de geschiedkundige waarheid, zoowel wat de handeling zelve betreft als wat den oefeningstijd der daaraan deelnemende miliciens aangaat.

Schrijvers aanhaling ware dus schitterender en krachtiger geweest, als hij had aangetoond dat de bedoelde Brigade van BIJLANDT o. a. bestaan had uit miliciens van het jaar 1805 en volgende jaren, die daarna geruimen tijd in hunne haardsteden waren geweest, terwijl zij nu bestonden uit pas geoefende soldaten, ingedeeld bij veteranen uit de Napoleontische oorlogen.

Zulke voorbeelden aan te halen bewijst niets, jonge troepen, mits goed geoefend en goed aangevoerd, streden in den regel goed; trouwens de beteekenis van het begrip jonge miliciens is zeer uitgebreid, ook na 12 en 17 maanden dienstdij zijn miliciens immers nog jong.

Daar de oplossing om het leger te verbeteren, zooals de schrijver het wenscht, geen instemming kan vinden, zoo moet die oplossing in een andere richting gezocht worden.

Niet alleen de sterkte van het leger moet vermeerderen, ook het gehalte eischt dringend verbetering.

Zal dat mogelijk zijn zonder de natie offers, zoowel personeele als financieele op te leggen, die haar draagkracht niet te boven gaat?

Evenmin als de schrijver is het mijne bedoeling een afgeronde legerorganisatie uit te werken, maar om de zooeven gestelde vraag te beantwoorden, wordt in hoofdtrekken een organisatie van het wapen der infanterie aangegeven, die niet alleen ten doel heeft het leger sterker te maken, maar tevens de mogelijkheid aanbiedt zoowel het gehalte te verbeteren als een goede kadervorming in de hand te werken.

Bij ieder der 9 regimenten worden jaarlijks 1000 milicien-soldaten en 50 milicien-werkers ingedeeld, de soldaten voor 12, de werkers voor 6 maanden, totaal voor het wapen der infanterie 9000 milicien-soldaten en 450 milicien-werkers, de eerste categorie komt 15 Maart, en de tweede categorie 1 Maart op.

Bij ieder regiment zijn 200 vrijwilligers.

Gedurende de eerste 6 maanden worden de milicien-soldaten onafgebroken geoefend. De wachtdiensten en corveeën worden gedurende dien tijd uitsluitend door de vrijwilligers en milicien-werkers verricht.

Zoowel de wachtdienst als de corveeën moeten *steeds* tot het strikt noodzakelijke beperkt worden; en wil men dit ernstig, dan kan het zeer goed, oefening is hoofdzaak voor het leger, al het andere moet bijzaak zijn.

Na 15 September kunnen voor de wachtdiensten vrijwilligers en milicien-soldaten rouleeren, ook kunnen enkele corveeën door de milicien-soldaten verricht worden. De vrijwilligers mogen niet geheel aan de oefeningen onttrokken worden; zij, die aanleg hebben om tot kader opgeleid te worden, zelfs zoo min mogelijk.

Zou men een aantal van 1800 vrijwilligers bij het wapen kunnen verkrijgen? Ik geloof het wel, wanneer door billijke maatregelen de positie dezer militairen verbeterd werd; behalve de door den schrijver aanbevolene, zou in die richting nog veel gedaan kunnen worden. De moge-

lijkheid eener 3-jarige verbintenis — ook voor den leeftijd van 17 tot 22 jaar — en een kleine soldijverhooging na 3 jaar, zou reeds in gunstigen zin werken.

Hierbij een bepaling op te nemen, dat een vrijwilliger, na zijn paspoort, wordt opgenomen in de lichte van het jaar, waartoe hij volgens zijn geboortjaar zou behooren, evenwel zonder verplichte herhalingsoefeningen. Op die wijze vormt men nog eene kleine categorie van reserve-vrijwilligers (c.q. korporaals en sergeanten).

Wat de vorming van het militiekader betreft, daarbij zouden de volgende grondslagen kunnen gevolgd worden. Na 15 September worden per regiment een aantal miliciens voor korporaal opgeleid en na 2 maanden opleiding 80 milicien-korporaals aangesteld, $\frac{1}{3}$ van het aantal milicien-korporaals wordt, na behoorlijke opleiding en 4 maanden in den graad van korporaal dienst gedaan te hebben, tot milicien-sergeant aangesteld. De milicien-sergeanten zouden, alvorens aangesteld te worden, zich moeten verbinden om 6 maanden na hunne aanstelling te blijven dienen.

Na 6 maanden opleiding zouden milicien-sergeanten, die zich daarvoor genegen betoonden en de geschiktheid bezaten, tot milicien-luitenant aangesteld kunnen worden.

De kosten zouden, de berekeningen van den schrijver volgende, bedragen:

9000 mil. soldaten	12 maanden	à <i>f</i> 270 per hoofd	. . .	<i>f</i> 2.430.000
450 „ werkers	6 „	à „ 150 „ „	. . .	67.500
620 „ korpls	4 „	à „ 12 „ „	. . .	6840
240 „ serg ^{tn}	6 „	à „ 180 „ „	. . .	43.000
8000 „ soldaten	3 ^e jaar	herhalingsoefeningen	. . .	120.000
7600 „ „	6 ^e jaar		à <i>f</i> 15 per hoofd	. . .
1800 „ vrijwilligers		à <i>f</i> 280 per hoofd	. . .	504.000
Totaal . . .				<i>f</i> 3.285.540

Voor vrijwilligers en militie meer dan de schrijver *f* 3.285.540.—
f 2.750.650 = *f* 534.890.

Meer dan de kosten tegenwoordig bedragen:

f 3.285.540.— *f* 2.632.167 = *f* 653.373. Bereikte men nu reeds het aantal van 1800 vrijwilligers (à *f* 270 per hoofd) dan zou men het meerdere nog met $800 \times f270 = f216.000$ moeten verminderen, zoodat dit alsdan *f* 437.370 zou bedragen.

Zou het meerdere niet gevonden en toch binnen de perken der tegenwoordige begroting gebleven kunnen worden? Ik geloof het wel. Wordt de persoonlijke dienstplicht ingevoerd, dan kunnen de uitgaven voor het reserviekader vervallen, die uitgaven bedragen nu reeds *f* 93.332 's jaars.

Want duizende guldens komen vrij, indien de schutterijen komen te vervallen. Zijn ooit gelden improductief uitgegeven, dan is het wel voor dit z. g. gedeelte onzer krijgsmacht, want tegenwoordig komen de uitgaven daarvoor geheel ten koste van het Rijk, nu dit jaarlijks verplicht is uitkeeringen aan de gemeenten te doen. Dat de kosten der

schutterij aanzienlijk zijn, blijkt daaruit, dat, behalve de uitgaven door het Rijk direct gedaan, het Verslag der Staatscommissie, ingesteld bij Kon. Besluit van 10 Juni 1888, No. 20, jaarlijks als gemeentelijke uitgaven daarvoor aangeeft f 228.000. En wat zou er niet op de legerexploitatie te bezuinigen zijn? Eene ernstige poging in die richting zou loonende uitkomsten opleveren.

De zeven eerste jaargangen der militie — het verloop in aanmerking nemende — zouden een sterkte geven van:

52.065 miliciens soldaten	}	53.865 soldaten,
1800 vrijwilligers		
1500 miliciens-sergeanten,		
3000 id. korporaals,		
2800 id. werkers.		

De vijf daaropvolgende jaargangen.

33.550 miliciens-soldaten,
970 id. sergeanten,
1940 id. korporaals,
1800 id. werkers.

De organisatie eener veld-, vesting-, of reservecompagnie voor zoover het kader en manschappen betreft, samengesteld als volgt:

1 sergeant-majoor,
1 fourier,
1 sergeant-majoor titulair,
4 sergeanten.
6 korporaals,
4 miliciens-sergeanten,
10 id. korporaals,

200 soldaten, en de staf van het bataljon uit 1 adjudant-onderofficier en 1 sergeant, dan kunnen dadelijk bij mobilisatie georganiseerd worden, 36 veld-, 9 vesting- en 18 reservebataljons à 4 compagnieën, totaal 252 compagnieën.

Daarvoor zijn noodig: 63 adj. ond.-off.,
1827 ond.-off. (sergeanten, fouriers en sergeanten-majours),

1512 korporaals,
1008 miliciens-sergeanten,
1520 id. korporaals,
50500 soldaten.

Bij de 9 regimenten infanterie vindt men:

90 adj. ond.-off.,
1740 ond.-off.,

1620 korporaals (indien het incompleet aangevuld is), terwijl van het Instructie-Bataljon, de Normaal-Schietschool, de Kon. Mil. Academie, de Cadettenschool en den Hoofdcursus — wáárbij het oudste jaar der K. M. A. en van den Hoofdcursus buiten reke-

ning blijven, de cadetten der K. M. A. van het 2e studiejaar als sergeanten en van het 1e jaar als korporaals in rekening worden gebracht —, beschikbaar komen ongeveer: 4 adj. ond.-off.,

170 ond.-off. en

90 korporaals; dus totaal beschikbaar:

94 adj. ond.-off.,

1910 ond.-off.,

1600 korporaals.

Voor de depots, bijzondere diensten, voorziening in tamboers en hoornblazers, blijven nu over:

31 adj. ond.-off. ± 100 ond.-off., 80 korp., de jongelingen en korporaals van het Instructie-Bataljon en de cadetten der Cadettenschool, en bovendien van de 7 eerste jaargangen der militie:

± 500 milicien-sergeanten,

± 500 id. korporaals,

3400 soldaten en

2800 werkers;

van de 5 daaropvolgende jaargangen:

± 900 milicien-sergeanten,

± 1800 id. korporaals,

33.500 soldaten en

1800 werkers.

Voorloopig mag men uit gebrek aan beroepsofficieren en kader aan het organiseeren van meer reserve-afdeelingen niet denken. Brengt ons evenwel een gewijzigde pensioenwet niet alleen meer reserve-officieren maar ook ond.-off. uit het leger en neemt het aantal militie-officieren toe, dan is overigens stof genoeg aanwezig om nog een 24-tal en meer bataljons te vormen.

Ten slotte nog dit: geenszins wordt beweerd, dat bij het geven dezer in hoofdtrekken aangegevene organisatie van het wapen der infanterie de eenige weg, die naar Rome leidt, wordt aangewezen. Ook wordt zeer goed ingezien dat een versterking der infanterie gepaard moet gaan met eenige uitbreiding der andere wapens, doch het doel was slechts te doen uitkomen, dat eene organisatie, zooals de schrijver die aangeeft, — onafgescheiden van de onvoldoende oefening van den troep — niet gepaard kan gaan met de mogelijkheid tot vorming van goed vrijwillig- en militiekader.

Maar welke organisatie ons de toekomst brengt, doet weinig ter zake, mits die organisatie ons geeft voldoende geoefende soldaten en kader — zoowel vrijwillig als militie —, waarop men vertrouwen kan, dan gelooven wij, dat: liefde voor het vak, geloof in de toekomst, vertrouwen en toewijding, eigenschappen onontbeerlijk voor het leger, krachtig zullen herleven.

GRAVENHAGE, April 1898.

W. F. K. BISCHOFF VAN HEEMSKERCK,
Kapitein der Grenadiers.

WELTEVREDEN, 4 April 1898.

Geachte Heer Hoofdredacteur!

Met de opname van de navolgende regelen in de kolommen van Uw zoozeer gewaardeerd tijdschrift zult U ten zeerste aan U verplichten,
*de Redactie van het Indisch
Militair Tijdschrift.*

DE INDISCHE OORLOGEN

door

K. v. D. MAATEN, *Kapitein der Infanterie.*

In de 1^e aflevering van *De Militaire Spectator* van dit jaar is een open brief opgenomen van den schrijver van het werk „*De Indische Oorlogen*”, waarin onder meer het volgende voorkomt:

„Het zal U wellicht niet onbekend zijn, M. de Hoofdredacteur, dat „ook in de Nos. 6 en 7 van het Indisch Militair Tijdschrift van dit jaar „een beoordeeling van mijn bovengenoemd werk voorkomt, doch een „ieder, die van deze recensie, voornamelijk van het in het Juli-nummer „voorkomende gedeelte, heeft kennis genomen, zal begrijpen, dat ik „geen acht kan slaan op de denkbeelden van iemand, die zich achter „een anoniemiteit verbergende, op dergelijke, van animositeit getuigende, „wijze zijn oordeel uit.”

De Heer VAN DER MAATEN neemt dus als vaststaande aan *dat een ieder zal begrijpen, dat hij geen acht kan slaan op de denkbeelden van iemand, die zich achter een anoniemiteit verbergende, op dergelijke, van animositeit getuigende, wijze zijn oordeel uit.*

In de eerste plaats achten wij, en misschien menig lezer van *De Militaire Spectator* en *Het Indisch Militair Tijdschrift* met ons, het nog zoo zeker niet, dat een ieder begrijpen zal, waarom de Heer VAN DER MAATEN geen acht kan slaan op de denkbeelden, neergelegd in het *door een alleszins bevoegd persoon met zaakkennis geschreven oordeel.*

Wij vragen in de tweede plaats, waarom de Heer VAN DER MAATEN, nu de recensie van zijn werk of beter gezegd van de daarin neergelegde denkbeelden niet uitviel, zooals hem dat wellicht aangenaam ware geweest, spreekt van iemand, die zich achter anoniemiteit verbergende, op van animositeit getuigende wijze zijn oordeel uit.

Onze Indische- en de geheele Europeesche Militaire literatuur telt onder haar schrijvers, die het om de een of andere reden beter achten

hun naam voor het groote publiek te verzwijgen, te veel kundige menschen, te veel baanbrekers voor moderne denkbeelden enz., enz., dan dat wij, als redactie van een veel gelezen militair tijdschrift, gedoogen mogen, dat op deze wijze een, zich niet noemend, medewerker aan verdachtmaking blootstaat. Kunt gij U, geachte lezers, om een voorbeeld te noemen, niet voorstellen, dat er menschen zijn, die, hoezeer ook door een ieder om hun bekwaamheden geroemd, uit louter bescheidenheid liever ongenoemd blijven?

De zich niet noemende criticus ondervindt dikwijls, als hij spijkers met koppen slaat, dat men zijn critiek ignoreert, omdat (sic) men toch niet op anoniem geschrijf antwoorden kan.

Meer in het bijzonder op de aangehaalde woorden van den Heer VAN DER MAATEN terugkomende, vermeent de Redactie van het Ind. Mil. Tijdschrift, dat die schrijver niet het recht heeft zich aldus op ongunstige wijze over den beoordeelaar van zijn werk uit te laten.

Gelijk uit den aanhef van het artikel in de 6de aflevering van den vorigen jaargang blijkt, werd de beoordeeling op *verzoek* der Redactie geschreven en nam dus de Redactie, die een zich niet noemend schrijver de gelegenheid gaf op *haar verzoek* een beoordeeling in de kolommen van haar tijdschrift te plaatsen, de volle verantwoordelijkheid daarvan op zich. Willens en wetens richtte dus de Heer VAN DER MAATEN een geheel ongemotiveerde beschuldiging aan de Redactie van ons zoo gunstig bekend staand tijdschrift.

Dat de beschuldiging van animositeit geheel ongemotiveerd is moge o. a. blijken uit het volgende:

1°. Heeft het niet in de bedoeling van den beoordeelaar gelegen om een rechtstreeksche beoordeeling van het werk te leveren, doch om *naar aanleiding van het werk* zijn denkbeelden over het onderwerp „Indische tactiek” te ontwikkelen. Dit volgt onder meer uit den titel van zijn opstel „*Een en ander naar aanleiding van de Indische Oorlogen*”. Ook uit zijn verzoek om met de bespreking te mogen wachten tot ook het 3de deel het licht zou hebben gezien, juist omdat dat deel, *de toepassing van de tactische regels en grondbeginselen tegenover den inland-schen vijand behandelende*, geacht moet worden het belangrijkste deel te zijn, het deel, dat de strekking van het geheele werk beheerscht, valt voldoende af te leiden, dat onze medewerker geen, van animositeit getuigend, tegen den schrijver gericht werk wilde leveren. Hij erkent immers daar en doet zulks op nog meer plaatsen in zijn artikel, dat hij hier en daar in twijfel verkeert omtrent de meeningen van den Heer VAN DER MAATEN.

Wij wijzen bijv. op de volgende zinsneden, voorkomende in de 7de aflevering:

„Wij zijn dan ook lang niet overtuigd, dat ieder officier het door „Kolonel N. ontdekte streven in de „Indische Oorlogen” zal terugvinden.

„Van harte hopen wij, dat het derde deel allen twijfel in deze zal „wegnemen en ons volkomen in het ongelijk zal stellen. Dan zal

„dat deel zeker voor den jongen officier van onschatbare waarde zijn”.

Zoo schrijft niet iemand, die van animositeit vervuld is.

2°. Werd ook op verzoek van den schrijver een, naar het ons voorkomt aan duidelijkheid niets te wenschen overlatend *Naschrift van de Redactie* geplaatst achter de eerste helft van het artikel.

Wij kunnen dan ook die animositeit, bij aandachtige herlezing van dit opstel niet ontdekken. Nergens ademt het artikel een vijandigen toon, al moge onze medewerker wellicht hier en daar krachtig zijn meening tegenover die van den Heer VAN DER MAATEN gesteld hebben. Zelfs in het misschien gewraakte „du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas” [blz. 561 I. M. T. 1897] ligt nog niet het kleinachtende *den draak steken* opgesloten, dat de Heer VAN DER MAATEN volgens zijne verklaring [blz. 48 Mil. Spect. 1898] in het voorbericht van zijn boek doet.

De nadrukkelijke verklaring in de aan het slot van het opstel in ons tijdschrift geplaatste noot ontnemt verder den schrijver het recht ook maar de minste *animositeit* te ontdekken in hetgeen omtrent de aankondiging van het werk van den Heer VAN DER MAATEN wordt opgemerkt. Die opmerking toch treft uitsluitend de uitgevers.

Ten slotte deelen wij aan den Heer VAN DER MAATEN mede, dat de beoordeelaar van zijn boek ons vergund heeft op het daartoe aan ons te richten verzoek zijn naam aan hem kenbaar te maken.

Hiermede sluiten wij ons tijdschrift voor elke bespreking omtrent het onderwerp in quaestie, die maar eenigszins een *persoonlijk karakter* draagt. Aan een zakelijke repliek op het opstel van het vorige jaar en aan elke zakelijke bespreking van het onderwerp „Indische tactiek” zullen wij met genoegen ruimte verleen.

BOEKAANKONDIGING.

Marsch- en transportdienst voor onderofficieren en korporaals, door B. G. KOOPMAN, Majoor Provinciaal Adjudant. Negende herziene druk, bijgewerkt tot April 1898. *Leeuwarden*, 1898. HUGO SURINGAR.

Wij waren al meermalen in de gelegenheid practische werkjes van den Majoor KOOPMAN in dit Tijdschrift aan te kondigen en daarvan, wat meer zegt, ook steeds eene loffelijke getuigenis te kunnen geven. Zoo is het ook nu wederom met dezen marsch- en transportdienst. Het kader, dat tegenwoordig zooveel en zoo velerlei heeft te leeren en te kennen, zal in dit boekje een betrouwbaren en practischen gids vinden, waar het er op aankomt op marsch aan alle administratieve voorschriften en bepalingen te voldoen, die in ons leger te dien opzichte bestaan.

Nadat de algemeene bepalingen zijn omschreven voor op reis zijnde militairen, worden achtereenvolgens ter sprake gebracht:

- Alleen-reizende militairen.
 - Het geleiden van manschappen naar het Algemeen Depot van Discipline te Vlissingen.
 - Het transporteeren van gevangenen.
 - Het geleiden van detachementen.
 - Vervoer van detachementen en alleen-reizende onderofficieren en manschappen langs de spoorwegen.
 - Vervoer van idem langs tramwegen en te water.
 - Het afhalen van lotelingen en onder de wapenen opgeroepen miliciens.
 - Het geleiden van miliciens, die met groot verlof naar hunne haardsteden worden gezonden.
- Aan deze theoretische voorschriften zijn voorts een groot aantal modellen toegevoegd, zoodat men zich onder de genoemde omstandigheden, zonder hulp van administratief personeel, zal kunnen redden.

Manoeuvres voor den militairen geneeskundigen dienst, door A. ARN. J. QUANJER, Dir. Officier van Gezondheid 3de Klasse.

In de eerste helft van deze studie stelt de schrijver zich ten doel eene vergelijkende beschouwing te geven van de voornaamste bepalingen, voorkomende in het nieuwe „Voorschrift betreffende den geneeskundigen dienst bij de landmacht op voet van oorlog” met den overeenkomstigen inhoud van deszelfs voorganger. Gelukkig voor hen, die met de samenstelling van het eerstbedoelde voorschrift belast zijn geweest,

valt deze vergelijking, naar het oordeel van den kundigen recensent, gunstig uit.

Daarna stelt schrijver zich de vraag of het mogelijk is zich in tijd van vrede een bruikbaar beeld te vormen van den door het personeel van den geneeskundigen dienst te verrichten arbeid gedurende en na den veldslag en dezen arbeid in eene oefening na te bootsen, welke vraag in zooverre, met redenen omkleed, toestemmend beantwoord wordt, dat eene nabootsing van de werkelijkheid hem tot op zekere hoogte mogelijk voorkomt.

In zes punten wordt dan samengevat, wat daartoe gewenscht moet worden geacht. Eindelijk besluit de schrijver met als zijne meening te kennen te geven dat, ten opzichte van de vraag: „wat in eene speciale manoeuvre beoefend moet worden?” het juiste antwoord zijns inziens in de officieele beoordeeling der Fransche manoeuvres van het jaar 1892 als volgt gegeven wordt: „Les manoeuvres spéciales du service de santé n'ont pas pour objet d'exécuter des exercices qui peuvent se faire dans les régiments ou aux manoeuvres, mais surtout d'étudier la liaison des diverses formations sanitaires entre elles, et les méthodes qui permettent à ces formations de régler leur action selon le mouvement de la ligne du combat, comme aussi d'assurer la connexité si étroite, qui doit présider à leur fonctionnement.”

Wanneer wij aan het vorenstaande nog iets mogen toevoegen, dan is 't dit, dat wij den wensch uitspreken dat eene volgende maal de handelingen van den geneeskundigen dienst in de liniën en stellingen — een onderwerp tot dusverre zoo stiefmoederlijk bedeed — het terrein moge wezen, waarop wij den Heer QUANJER zullen ontmoeten. Wij verwachten dan van zijn vaardige pen en zijn bekwame hand menigen nuttigen wenk en wensch voor de practijk.

Overzicht van het aanvallend gevecht van eene compagnie infanterie tegen infanterie, op open en effen terrein, onder de gewone omstandigheden. Bewerkt naar de recruten- en de compagnies-school, door J. H. CRENA UTERWIJK, Eerste-Luitenant der Infanterie. *Haarlem* 1898. DE ERVEN LOOSJES.

Bovenstaand overzicht is bewerkt naar de graphische methode, d.w.z. dat in een viertal, op een groot blad papier voorkomende, schetsen de hoofdmomenten van het aanvallend gevecht eener compagnie, wat den vorm betreft, zijn aangegeven, terwijl aan beide zijden van de opstaande omlijning der geheele plaat de afstanden zijn aangegeven van 2000 M. tot de verdedigende stelling, waarop die verschillende hoofdmomenten, naar den samensteller en het reglement zich deze voorstellen, op open en effen terrein onder normale omstandigheden zullen voorkomen.

Tal van aanwijzingen zijn ter zijden van de vier schetsen gesteld, terwijl buitendien twee bladen met toelichtingen op overzichtelijke wijze verschillende bepalingen, regelen en tactische beginselen uit de recru-

ten- en compagniesschool in het geheugen van den lezer terugroepen Deze toelichtingen betreffen:

Op plaat II.— **1.** Gevechtsformatie. **2.** Algemeene regels (voor het gevecht). **3.** Verband. **4.** Tirailleurlinie, waarbij wederom zijn behandeld: *a. taak, b. commando, c. soorten, d. formeeren, e. van front veranderen, f. versterken en verlengen, g. marcheeren, h. halthouden, i. stormaanval, k. vervolgen met vuur, l. verzamelen.* **5.** Ondersteuningstroep. **6.** Handelingen tegen cavalerie. Plaat III behandelt uitsluitend de vuren, en wel de volgende punten: *a. algemeene regelen, b. openen, c. vizierstelling, d. doel, e. vuursoorten, f. mikpunt, g. plaats, opstelling en houding, h. hoeveelheid geven, i. snelheid van het vuur, k. waarnemen, l. ophouden en staken, m. munitie.*

Alhoewel wij geen voorstanders zijn van normen omdat zij dikwerf maar al te veel den geest en daardoor eene energieke, levendige en karaktervolle gevechtsleiding aan banden leggen, zoo kunnen wij niet anders dan een woord van lof schenken aan de uitstekende wijze, waarop de Heer CRENA UTERWIJK bedoeld overzicht heeft samengesteld. Men vindt er zoo wat alles in terug, wat de beide vorengenoemde reglementen ten aanzien van deze handeling bevatten.

Vermoedelijk is deze studie de vrucht van de omstandigheid, dat de samensteller, — als leeraar in de tactiek aan den Hoofdcursus tot opleiding van onderofficieren tot den rang van officier, — de behoefte heeft gevoeld om zijne leerlingen op beknopte, eenvoudige en overzichtelijke wijze de verschillende regelen van het aanvallend gevecht der infanterie in het geheugen te prenten. Als zoodanig, d. w. z. voor eerstbeginners, die als het ware nog het a. b. c. van het vak moeten leeren, heeft een graphisch overzicht onschatbare waarde, vooral als het, zooals het besprokene, zoo volledig en met zooveel zorg werd samengesteld.

JUNK. Die fünfte Kavallerie-Division vom 3. September 1870 bis zum 25. Mai 1871. Militär-Verlag, R. Felix. Berlin, 1898.

Onder dezen titel schetst de schrijver van de „Gedenkblätter der im Kriege 1870/71 gefallenen und gestorben Offizieren der deutschen Kavallerie“ (1896) de lotgevallen en wederwaardigheden van de in der haast uit drie elkander vreemde brigaden samengestelde 5de cavalerie-divisie, gedurende de tweede helft van den Fransch-Duitschen oorlog.

Dit werk voltooit den cyclus van de geheele geschiedenis dier divisie gedurende den merkwaardigen veldtocht. „Die Thätigkeit der fünfte Kavallerie-Division“ (6de en 7de Beiheft van het Mil. Wochenblatt van 1892) toch behandelt het heldentijdperk dier ruitery (10—17 Augustus) en leert in de aanvallen van VON REDERN en VON BREDOW de veelzijdige tactische bruikbaarheid kennen der cavalerie op het slagveld, onder de meest uiteenlopende omstandigheden.

De uitnemende diensten, welke het Wapen der cavalerie door den strategischen verkenningdienst aan de operatiën kan bewijzen, beschreef JUNK reeds in een opstel, opgenomen in de Neue Mil. Blätter van April 1883, het tijdvak beschouwende van 19 Aug.—1 Sept. Thans behandelt hij hare werkzaamheid na den val van Sedan, aanvankelijk tot dekking der insluiting van Parijs aan de zuidwestzijde, daarna tot bescherming van de rechterflank der operatiën tegen de Loire en naar Normandië, eindelijk tot het onderhouden van het verband tusschen de legers van Friedrich Carl en von Manteuffel (Goeben).

Merkwaardig is deze periode door tal van handelingen uit den kleinen oorlog, die, op boeiende wijze medegedeeld, eene toegepaste studie vormen voor de verrichtingen der cavalerie in den velddienst.

Door te putten uit het oorlogsarchief van den Generalen Staf en uit de officieele dag- en orderboeken der verschillende regimenten, was JUNK in staat hier en daar tot in de kleinste bijzonderheden af te dalen, wat het werk als *lesboek*, vooral voor jonge officieren, buitengewoon belangrijk maakt.

Zeer leerzaam is o. a. de beschrijving van de wijze, waarop de requisitiën stelselmatig werden verricht en daartoe aan elk der onderdeelen van de divisie een bepaalde sector werd aangegeven, waardoor b. v. het detachement v. BREDOW in staat was binnen 11 dagen alle hulpmiddelen, welke in een strook van 30 KM. lengte en 19 KM. breedte werden aangetroffen, dienstbaar te maken aan de verpleging.

De schrijver bepaalt zich niet tot een dorre opsomming der feiten, doch stelt zich telkens de vraag: welke gevolgen kunnen uit de opgedane ervaring voor het toekomstig gebruik der cavalerie worden afgeleid. Zoo besluit hij uit de omstandigheden, die oorzaak waren dat de tijdroovende overtocht over de Oise en de Seine met groote moeilijkheden gepaard ging, tengevolge waarvan door de 5de divisie 2 à 3 dagen later dan bevolen was de verbinding met het III^{de} Leger vóór Parijs tot stand kwam: Nur durch Schwimmen unter Zuhilfenahme von Booten ist ein Ueberschreiten von Flüssen und Ströme für grössere Kavallerie-Abtheilungen möglich."

Met tal van voorbeelden uit de werkelijkheid wijst schrijver op de groote gevaren, waaraan cavalerie bloot staat, indien zij niet van goede karabijnen is voorzien, zoo zelfs dat men meermalen genoodzaakt was de veldwachten uit twee soorten cavalerie samen te stellen. Voorts op de bedenkelijke gevolgen, die het afzitten van patrouilles hebben kan.

Door de ontmoeting bij Cherisy op 10 Oct. komt hij tot de meening: „Das Vorhandensein einer Spitze kann niemals von der dieser voran zu entsendenden Patrouille entbinden."

Aantrekkelijk is onder meer de beschrijving van de belangrijke strategische opdracht, welke de 5de cavalerie-divisie van af 15 December had te vervullen, n. l. het optreden tegen de linkerflank van Chanzy, welke genoodzaakt was van de Loir in westelijke richting op Le Mans terug te trekken, in front door het II^{de} Leger en de 4de cavalerie-divisie opgedrongen. Schrijver toont duidelijk de redenen aan, waarom 's vijands

terugtocht wel werd gesignaleerd, doch in de flank niet eens verontrust. Men bepaalde zich n. l. tot het uitzwermen van talrijke patrouilles, die, al werden zij met stoutmoedigheid en tact gereden, niet in staat waren den vijand ernstig afbreuk te doen of zelfs zijne verbindingen te bedreigen. Hij wijst dan de richting aan, waarin de divisie onmiddellijk in haar geheel had kunnen oprukken, tengevolge waarvan de vijand ten deele althans van zijne verbindingen zou zijn afgesneden en vermoedelijk geheel opgelost: „Kavallerieführer für den Krieg wird man daher nur unter den mit Feuernaturen behafteten Männern finden.”

Diezelfde geest bestuurd doorlopend des schrijvers pen, zoodat wij zijn werk gaarne ter bestudeering, in de eerste plaats door cavalerie-officieren, aanbevelen.

Meer gedetailleerde terreinschetsen zouden zeer welkom geweest zijn.

H.

G. VIATOUR et L. GEENS. Etudes sur l'armée belge. Gand.
Imprimerie I. VANDERPOORTEN.

Genoemd prachtwerk geeft in twee deelen in folio-formaat, voorzien van tal van gravuren, eene beschrijving van de vorming, samenstelling en organisatie van het Belgische leger.

Met de meeste zorg samengesteld, treft men er een in bijzonderheden tredend overzicht in aan van alle Wapens en dienstvakken, treinen en hulpdiensten, zoomede van alle inrichtingen van onderwijs, inclus de beschrijving van de schoone instelling van Maria Theresia tot opvoeding van de dochters van overleden militairen.

De studie geeft een volledig beeld van de strijdkrachten onzer zuidelijke naburen en vormt op dit oogenblik de beste bron van gegevens, die men — in welke richting ook — aangaande dat leger mocht verlangen.

Aan het slot vermeldt de schrijver het beheer en de strijdkrachten van den onafhankelijken Congostaat.

H.

Ter aankondiging ontvangen:

Geschiedenis van het Korps Genietroepen van het Leger in Oost-Indië, door E. MARCELLA, Majoor der Genie. *Batavia*, 1897. G. KOLFF & Co. *Den Haag*, 1897. DE GEBROEDERS VAN CLEEF.

Aanvullingsblad op de kaart van het bezet gebied in Groot Atjeh, door L. W. J. K. THOMSON, Eerste-Luitenant der Infanterie, Ridder der Militaire Willemsorde 4de Klasse. Vervaardigd naar de nieuwste van het Departement van Koloniën verkregen gegevens. Uitgave en Lithographie van J. SMULDERS & Co., *Den Haag*.